

הוצאת „ספרות“.

Katzenelson, Itzhak, 1886

חק קצנלסון.

גבורות ליטא

פואימה.

ורשה, תרס"ט.

Въ Окрестняхъ Литвы.

ВАРШАВА, 1908.

Въ Типографіи „Гадцефира“, Панская 40.

MAIN

בְּגִבּוֹלוֹת לַיִטָּא.

PJ5053

Y.39 B 5

1907

MAIN

א.

לְפָרֹן .

נזכרה לי ליטא שלי —

בבקר צח אחד, ואני עומד על יד חלוני הפונה אל הרחוב
ההימיה, ועיני מתלבטות בחימה הנבוהה, העומדת על מקומה בודאי
מימות יהושע בן נון ומבדילה ביני ובין כל אשר מחוץ — נזכרה לי
ליטא שלי.

ולא ארע אם מפני שהימים ההם היו לי ימי בטלה, לכן תקפוני
כליכך הגענועים אליה, ער שליטא בלה, באותי המראה הפנים
הזאושש שנשתזר במיחי של בן-שזע, צעה לנגד עיני. ויהי המראה
מדהיב ומרניז כאחד: הרחובות הצרות, רפשן, שלוליותיהן, החזירים
הכרוחים בפישוט רגלים בתוך הטיט הירקרק ומנמנמים בבטחון ומפקקים
פיהוק של חזירים מתוך נימה, בתי העץ הנמוכים, נשית החיל עם
הפיזמקאות ומכשיריהן על גבי המעקות של אותם הבתים. כנופיה
של יהודים מתפלפלים בגברים של מה-בכך, הגוי של שבת הפוכע
באמצע הרחוב ופיו — פה שותה מיניפולקוז, מיסר על צד היותר
טיב איזה פומון יהודי מתיכל בכלים מן הכיור... כל אלה עלן
לנגד עיני, זה על גב זה בערבוביה, וכל מה שהשתה להני לעשות

סדר ומשטר בליטא שבאה וצצה לעיני כְּנָה שבפולין המדינה, כל מה שטרחתי להבליט ולראות את החוצות לחוד, רפשן וכל-שבו לחוד, בכדי שיהיה לי הכל ברור — היה לשוא, וכל זה רק מפאת כח הדמיון שלי, כח-הדמיון שלי, אוי, כח-הדמיון שלי! המנדיש לפעמים את הסאה, כיון שזכר הרבי שלי ר' ראובן, עולה על לבי, מיד נזכר אני בהחוטרא שדלג מן האלף אל הבי"ת ומן הבי"ת אל הנימ"ל, וברצועה שזו, ובבתו הבתולה שהיתה קיר מבדיל בינינו התלמידים ובין אותה הרצועה, ובכל חברי הקטנים ובשלוסקה הקטן שאהב לשבת, אין מיטין בשביל שיהיה לו, א גילדענער שליטין; גם כל הבית הקטן הנוטה לנפול והוא נשען אל שני עמודי-עץ ישנים, בא ומרפרף לנגד עיני, והכל ביחד, זה על גב זה, ואיני רואה אלא את זקנו של הרבי חודו של החוטרא, חזה של בתו הבתולה, הצאי פנידם של חברי וכו', וכל זה הוא רק לרגלי דמיוני שלי המשפיע עלי רוב טובה שלא אוכל לקבלה פעם אחת. ומעשה היה ושכתי בשעה מאיחרת בלילה מן התיאטרון אל חדרי הבודד, לפני אחת האקטריסות רחפו נגד עיני רוחי: אני פוצה לכאן ופניה החורים — לנכחי, אני פונה להתם, הם הילכים אחרי... נני — ולא שמת לי לזה את לבי: רק מקרה הוא — האקטריסה יפה, העין רואה, והלב הולך אחרי גֶעֶן אולם עודני עושה כה וכה בהעלאת הנר, והנה כל האקטריסות שנראו באיתו ערב על במת החיוון מחוללות הבֶּקֶט וכל החברותא — מלאו את חדרי, זו בצלעה של זו ... כל הפנים, אמת הוא, לא נראו לי, ורק עינים, חזות, קצות כתפים... — וטוב. כי היה לי דבר עם המן הדפה, אף כי האקטריסות הן, עם-לא-ה"ה אולם מה הייתי עושה, למשר, אם הקבלן שלי מעולם ההויות, הביא אלי תחתיהן המן גדול מ,פועלי-ציון, והס"ם — כל אחד עם צקלון נאומים נלהבים על שכמו.

יכל אחד היה שופך עלי את כל הקיתון עם הפרוגרמות המתחלקות
 לשבעים ושבעה חלקים, והטריטוריות, הקללות והחרמות בנוגע
 לראש קענר'ס לאנד" — מה הייתי עושה אז? ...
 לא: אין דעתי נוחה מכח הדמיון שלי, אף כי לא צערני עוד
 קיבי.

... לאן עם המלתחה?

— אה! ... קראתי כשהפניתי את שכמי לחברי שדלק אחרי,
 — נוסע אני לזפרון, אחת מערי ליטא הקטנות.
 — לליטא? שמים זו כיצד סלקא על דעתך?
 — כיצד? פשים, מחמת שעמים... הימים ימי קיץ — מאי
 איכפת לי? ... שלום! —
 כמעט שכעסתי על הקסיר, שחתך לי כרטיס מסע לזפרון
 באיזו מתינות וקור-רוח... ומחשבה חלפה במוחי: אך טפש הוא קסיר
 זה הבלאי בכליבו ומחלק כרטיסים. הרי אפשר לו לבר-נש זה להתרומם
 ברגע אחד ממושבו, לקחת לו כרטיס-מסע מן המוכן ולנסוע עם
 המסע הזה ישר לזפרון...

כשנפתחו לרוחה דלתות בית הנתיבות, אחרי הצלצול הראשון
 התנפל גל של בני אדם דרך הפתחים אל הפלטפורמה, ונסחפתי גם
 אני בתוך הזרם הזה, תפסתי לי מקום משבח באחת ממרכבות המסע,
 סמוך לאשנב שכנגד בית הנתיבות. לאחר רגעים אחדים פתחתי את
 האשנב והצצתי ממנו ונראה לי כל ההמון הנוסע והמלנה.
 השעה שעת בין ערבים, והשאון שאינו פוסק, כאלו כסה על
 תעדולי עברה קלים; ואולם כל מי שהיתה לו עין לראות, ראה כי

הרבה בחורים ועלמות נשקו וישקו, זה לזה וזה מזה; מי שהיתה לו
 איון קשבת, שמע לקמעי שיחית-חן שהתמלטו בפרחים חיים מבין
 שפתות-שני... אני, אחרי שחפשי הייתי באותה שעה מכל מחשבה
 סיגעת ופעולה טורדת, ראיתי את גן-עדן זה בכל קסמיו — וכמעט
 שהסחתי רגע את דעתי מזפרון משאת נפשי. אולם כל העת שעמד
 המסע תחתיו היתה שמחתי כשמחתי של העומד מחוץ למחנה, ורק
 באותו רגע שנעתק המסע ממקומו, נגררתי גם אני במחיל הזה.
 דרמה יחידה במינה, התחוללה ביני ובין ברוקטית אחת. אלי! אלי!
 העינים של אש שחורה על גבי אש שחורה כיצד הסתכלו בי ברגע
 שנודעו המסע! אני הוצאתי היטב את ראשי בעד האשנב ונפנפתי
 במטפחתי הלבנה באויר; אחר כך פוצתיה באגרופי האחר ואשליכה;
 הכדור הלכן התעופף אליה, ואני קראתי: אחר חודש אני שב.. בגן
 המלך, לעת ערב... על יד האטד! — היא נעלמה מעיני, ולא ראיתי
 כשהיא מניעה לי בראשה השחור.

והמסע עובר במהירות ומשאיר בעקבותיו בתים קטנים בודדים,
 שיטרי מסלות הברזל עלובים עומדים על יד סבתם. עוד בית..
 עוד סכה... הנה השדות.

כשעזבתי את האשנב, מצאתי על הספסלים, שהיו פנויים לפני
 רגעים אחדים, פנים חדשות, ותחת ספסלי התחבט איזה גוף. בראשונה,
 בטרם שנודע לי כל הענין נבהלתי מאד כשנגעה רגלי באיזה דבר חי,
 ירא אנכי את הכלבים והחתולים המודמנים לי פתאם. אך באותו רגע
 בצבץ מתחת לספסל ראש צהוב והתחטא...

שכני, יהודי כרסני, קרא בקול את ה"קורטיר", וזרק אלי לרגעים
 מבטים מן הצד לראות איך פועל עלי המאידע הזה. אנכי כבשתי,
 כמובן, את רגשי ההתפעלות בהבי ולאות של הכחת דעת גמורה

החלתי להפטיר בשפתי איזה ניגון של חסידים . אותו היהודי העיף בי את עיניו ; בודאי חשדני כמה שאין בי , כי אוהב אני את נגוני החסידים בכל לב . לאחר שהפיר בשויון-נפשי , קָפַל את עלונו , את הקורייר שלו , ועוד טרם שהצפינו בצלחתו , חטפתהו השנה . שני בחורים , בני חסידים , שישבו על אותו הספסל שוחחו בינם לבין עצמם . חצאי-שיחית הגיעו אל אזני ולבבוני . השיחה היתה של בחורים יודעי אהבה . זה לזה ספר על דבר איזו תיזלה שיש לו , ואולם בשפה אחרת ובנגון אחר מן הרגיל .

...ני ? ... הראית איתה אחר-כך ?

— בלי ערב-שבת ... עברתי על פני ביתה וזרקתי לה בעד

החלון את , שיר-השירים" בעברי-מייטש...

— עי ? ...

— בעצמי ראיתי , כשנפל , שיר-השירים" הקטן על פני הַזֶּה...

— עי ? ! ...

אחד הבחורים כאלו צד במבטו את השחוק הקל , שעבר על שפתי , ומיד עלה אודם בלחייהם המלאות , שזה עתה החל זקן לצמח — ונשתתקו . אולם נפר היה , שהדממה שקמה לפתע ביניהם לוחצת אותם . אני הכרתי בזה את אשמתי , ויצאתי על פני מעקה-המרכבת . כשהרגשתי במשי הרוחות הקלות והמלטפית , שהשתוככו על פני ועל שערי בצאתי על פני המעקה , ידע ידעתי כי יד ההויה תהיה עתה גם עלי , ואין מנוס .. ואף אמנם — עוד שררה השכינה של שקיעת החמה על פני השמים הכחילים . הבטתי אל המערב , והנה השמש עוד לא שקעה כלה , רק חציה נבלע לתוך התהום , וחציה השני עוד נוצץ במרחק , עוד תולה בין השמים והארץ .

ולא אדע — שם העיר הקטנה ופרון עולה על שפתי הרועדות...

לופרון — לופרון —

ומחשבת-זהב עוברת במוחי ובלבי: הנה המסע רץ, הנה היא לופת את דרכו לפאת מערב, — אולי דולק המסע אחרי השמש? עוד מעט והשיגה... אני אוציא בשתי ידי החזקות את השמש הגדולה מתוך ה ת ה ז ם ואשימה על ראשי, ואביאה שי לופרון... היא שקעה... אורם אין. דבר, אין דבר! באמצע הלילה אבוא אל העירה; ערוכה לי שם ערישה מרברת בבית קרובים-זרים; זה עשר שנים לא ראיתים; אחות זרה לי הניחה את הכסתות הלבנות על יצועי. כרוב ירד מן השחקים ולחש לה באזנה: קרובך, הנה בא! — אני אביא באמצע לילה ואשכב ואנום, ובבקר תעלה השמש שזה עתה שקעה, מן המזרח, ותתדפק על פתחי: הנני, בופרון אנכי! —

לופרון — לופרון —

כוכבים נוצצים! כוכבי... היצאתם בשבילי על פני הרקיע? כשבילי... והן לא תמיד ראיתי את כלכם בפעם אחת? רק אחרים מפם הזהירו לי בלילות בעירי הגדולה. או אולי יצאתם גם אז על פני הרקיע והזהרתם, ורק החומות הגבוהות והחזקות הברילו ביני ובין המרחב. ברום ובשפל ולא ראיתכם? הנה, אני נוסע לארץ מולדת, הבתים שם קטנים ועננים. המרחק לא רחוק מן העיר... בכל לילה ולילה אצא לקראתכם, כוכבי!...

ואלה המה השדות! אלה המה הכרים! לבנה חורת זורעת איר עליהם, דממה-נצחים נסוכה על פני המרחב הזה. אני מאמין: מעולם לא עמד איש בתוך השדות הנבדלים האלה ומעולם לא הפרעה פה הדממה, מלבד אשר המסע הנחפו הזה בוקע אותה ועובר פה בכל יום ויום בשעה של בין השמשות ולילה... ואני מהרהר: אך הפעם אנכי עובר דרך השדות האלה, והן אני לא עמרת שם בפתגם, בתוך

השדה הנרול הזה מימי, ולא אעמוד שם לעולם! ... ואני מצטער
 באמת, הרי דבר זה אינו אלא שמות ... ובכל זאת צר לי על זה מאד ...
 ולו עמד המסע, הייתי יורד מעל המרכבה לרגע, והייתי רץ הרחק
 לתוך אחד הכרים הנברלים האלה, וקראתי קול גדול: הו-הו-הו!
 ושבתני על עקבותי, אל המרכבה, לעבור דרכי הראה... לאחר שנה או
 שנתים, כשהייתי חוזר בדרכי זו, הייתי שומע באותו המקום הבודד
 את הד קריאתי, כשהוא מתגלגל באויר ואינו פוסק...
 רטט עבר בכל בדי גוי, הבטתי לאחיר: אני עומד יחידי על
 פני המעקה. מבטי צוללים עוד הפעם עמוק עמוק לתוך הלילה, ויהי
 הלילה, שעל פני רוחב הכרים מוזר ויפה מאד, וצדני הלילה...

* *

*

I.

הַרוּחַ קָל אוּ מְלֶאֱךָ טָם
 וְנָנַע בִּי כְמַעַט וְגַם?...

וְאֶקְרָא לוֹ, וַיָּבֹוא שׁוּב:
 זֶה הָיָה פְּרוּב, זֶה הָיָה פְּרוּב!

הַגִּידָה, פְּרוּב, מֵהֵיזָה הַצֵּל?
 —שְׁחֹזר בְּנַפְי הוּא, אֲנִי שְׁרֵ-לִיל!—

אם בן הגידה לי, פרובירם,
השביבים מה, הזרחים דם?

—שביבים אלה בשמי על
"מללים המה, פניני טל."

"לפנות בקר, טרם עוד
הבהיק רז ונגלה סוד."

"המה נופלים משמי-עד
"על כל ציץ ועל כל פד."

II.

דידה כרוב, נא הגד לי,
הל נה לפה חורה היא?

— לבנה זה היא מתה ככר —
אך על הלילה צר לה, צר:

היום פנגהות רחץ, פאור —
ולילה פחשף תם, פשחור...

וְעַם בּוֹא הַשָּׁמֶשׁ , בְּעֶרְבַּ הַיּוֹם ,
 עוֹלָה הִיא מִקְבָּרָה דָם –

וְחוֹרָה הִיא , כִּי מָתָה כָּבֵר ,
 אֶךְ עַל הַלֵּילָה צַר לָהּ , צַר ...

עַל פְּנֵי הַשְּׁחָקִים תוֹעָה הִיא ,
 וְזוֹרְעָה אֹר , וְזוֹרְעָה דָמִי ...

III.

וְהַעֲצִים , הַעֲצִים הַלְלוּ , הַרְוֹדִים וְעוֹמְדִים
 אַחֲרֵי מִי הִנָּה דוֹלְקִים וְאֵת מִי הִנָּה חוֹמְדִים ?

– הַעֲצִים , הַעֲצִים הַלְלוּ , הֵן הִנָּה הַנְּעֻרוֹת ,
 שֶׁנּוֹלְדוּ בַּשָּׂדוֹת הָאֵלֶּה , וּבְאֵלֶּה הַיְעָרוֹת ...

”הֵן הִנָּה הַבְּתוּלוֹת הַיְפּוֹת , שְׂאִישׁ עוֹד לֹא רָאָן ;
 ”הֵן הִנָּה שְׂאִינָן יוֹדְעוֹת אֵת סוֹדָן , בְּעוֹד סוֹדָן עִמָּתָן ..

”בְּלֵילָה , בְּלֵילָה פֹּה בָּאוֹת אֵל בְּנוֹת הָאֶהָבִים ,
 ”וּמְחַבּוֹת לַמִּסָּע וּמְצַחֲקוֹת בֵּין-בֵּין לְבוֹכָבִים ..

„וּבְעֵבֶר הַמַּסַּע בְּחַפְזָה עַל פְּנֵיהֶן, וְדַלְקוּ
 „אַחֲרֵי כָּל בַּחֹר חֹר, שְׁפֹשֵׁט לָהֶן יָדוֹ, וְדַלְגּוּ

„עַל מַעְלוֹת הַמַּעֲקָה; שָׁם עוֹמֵד יְחִידֵי הַנָּעַר —
 „הָאֲחֵת חוֹטְפָתָהּ בְּחִיקָה וּמְתַחַמְקָה לַיֶּעֶר ...

„שָׁם הִיא לוֹחֶצֶתָהּ אֶל לְבָהּ, הִיפָהּ, הַבְּהוּלָה, —
 „לְבָקֶר—וְהַבְּחֹר הַחֹר בְּכָר גָּוַע בְּזֹרְעוֹת הַבְּתוּלָה ...

„רְיָאֵה־נָא, הֵן דּוֹלְקוֹת אַחֲרֵיהֶן, הֵן רּוֹדְפוֹת הֵן רּוֹדְפוֹת...
 „פְּרוּעוֹת־שִׁעָר וְחֲשׂוֹפוֹת־הַחֹזֶה הֵן עוֹלוֹת, הֵן חוֹטְפוֹת! ...

— בריסק דליטא! בריסק דליטא! — העירוני קולות אחרים
 מהרדמתי הקצרה. בבריסק עמד המסע פחצי שעה; דלתות המרכבת
 נפתחו לרגעים, וריחות קרירות התגנבו דרך הפתחים בלויית אורחים
 חדשים שבאו במספר רב. המסע זע, ועבר לדרכו הלאה. פשעה קלח
 ישבתי צפוף בין אחי החדשים, שנראו באותו רגע חיים כל כך, עליונים
 כל-כך. בודאי נסע כל אחד מהם לביתו, וביתו של היהודי היא אשתו.
 ותהיינה ברוכות נשות ישראל, שהן בבחינת גן-עדנם וזה-י-נחמתם של
 בעליהן בארצות גלותן... כשנעשה לי חם ביותר, בין אחי יצאתי
 מעט על פני המעקה.

שני יהודים עמדו וישוחחו בקול רם. השיחה לא פסקה גם בפני

האחד, שחשב בכמה פרוטות העלה לו הנסיעה מבריסק לזפרון, אם בעד כל תחנה ותחנה לוקח ממני, הגולן" כמה וכמה פרוטות, — היה הליטאי הראשון שפגשתי בדרכי. זה היה יהודי בעל זקן צהוב, קצר זמרוט באמצעיתו ובשני צדדיו. הפיקה, שבצבצה מצוארו, היתה מאותן הפיקות המצויות אך ורק אצל הליטאים. ממש נכר היה, שדבריו, בטרם שהוא מוציאם מן הפה, הם טובלים ראשונה בפיקה ולכן היה קולו של זה מלוחלח יותר מדי.

— נו? לאן נוסע צעירנו? הרי מאחינו אתה? — שאלני הליטאי, בפנותו אלי פתאם.

— יהודי—ונוסע אני לזפרון.

— ואני הנני זפרוני. מה טוב ומה נעים! ומפח לי מחמת חבה על נבי שבמי. נתתי לי אות כי סולד אני מטבעי באותות אחזה כאלו, אף כי הליטאי הזה מצא חן בעיני, מפני שהוא ליטאי... ומפני שהוא היה הראשון שפגשתי בגבולות מולדתי.

בין שעמד המסע על יד התחנה שאליה קייתי, ירדתי מעל מרכבת הברזל. חצי אפל ושעמום מזור שררו בבית הנתיבות.

— כמדומה לי שנמתין פה בשתי שעות לבעלי העגלה הבאים מן העיר — העיר הליטאי שלי.

רגעים אחדים טילתי לרחבו ולארכו של בית הנתיבות. כשהסתכלתי בראי, ראיתי שחטמי מאדם יותר מדי בקצהו. פרשתי בכונה לקרן זוית ובהגיני עליו בשתי ידי, חממתיו בהבל פי. הליטאי ראה במעשי זה יאמר לי בדרך הלצה, כי כל אלה ללא הועיל; במשך נסיעה של עשר וירכטאות בעגלה יתאדם החוטם מחדש... מצאתי את טענתו זו צדקת ואחרל ממני. בין כה וכה ובן-לוייתי הוציא מאמתחתו חתיכת

שׁיִם נִיצָא¹), אִוְתָה הַשִּׁמְנִיצָא הַמְשֻׁבָּחָה, וּכְבַדְנִי גַם אָנִי.
 קוֹל גַּם שֶׁל בַּעַד-עַגְלָה הַעִירֵנִי מֵהַנּוֹמְתִי.

לְמָה יַפְעֵם בֵּי לְבֵי? ... הַאִוִּירָה שֶׁל זַפְרוֹן? —

ב.

בְּתוֹךְ הַדְּמָמָה.

וְעִיר זַפְרוֹן קִבְּלַתְנִי בְּסִבְר פָּנִים יְפוֹת — בְּשִׁתִּיקָה שֶׁל בֶּקֶר רַעֲנָן,
 בְּרַמְמַת כֹּלָה מֵהַנְּמַנְמַת... אִמְנֵם הַטְּעֵנִי חֲשׁוֹנֵי קֶצֶת, לֹא קוֹיִתִי כִּי
 כְּבוֹאֵי לְזַפְרוֹן כִּבְר יִתְדַפֵּק הַיּוֹם בְּשִׁמֵי הַמּוֹרֶחַ, וְאֵילִם כְּשֶׁהִיָּתָה הַעַגְלָה
 רַחוּקָה עוֹד וְיִרְסַטְאוֹת אַחֲרוֹת מִן הַעִיר הַקְּטָנָה, וְהֵנָּה כִּבְר עַמֵּד הַשַּׁחַר

(¹) לַחֵם לֶבֶן — חֲזוֹן לֹא נִסְרָץ בַּעִירוֹת לִיטָא הַעֲנִיּוֹת.

ורבהיק, וכל זמן שנמעה העגלה בצדי הכביש, שהעלה עשבים, נדמה לי שאני שומע את הד קול שירתו. ורק בשנתקלה העגלה במרצפתה של העיר, נתק הקשקוש הפתאומי את ההד הרק שקשר את אזני לשיר השמים — ולא נדמה לי עוד... הרעיד רעש האופנים את הזדמה ואיתי שעל הארמה, ואת השמים, ואת השחר שבא. ונמה עיד העיר וצרה וארוכה הרחוב וקטנים הבתים ולבנים הבתלים ולבנים התריסים ולבנים ספי החלונות שלא זכו לתריסים, ומשטח של גנים שונים, שאין אחד מהם מתנשא מעל לעיני הרואה, משתרע לארפה של הרחוב, כל גג ונג עם הארובה שלו, וארבה זו — ריבה נאה הריכבת על גבי הגג ומעשנת „לולקה“, ונדמה שלכל בית ובית יש לו סודו המיוחד, ואתה יצלה בשעת בקר זו על גג אחד והסתכל בארבתו, וידעת את הסוד המלבב החבוי בתוך האהל הקטן הזה... אך הם — הנה עולה השמש!

ונמה עוד העיר הקטנה ושותקה הרחוב הארפה. שאין שום איש יודע עוד פה דבר מאשרו הגדול ההולך וקרב, מהשמש הגדולה העולה אליו מן התהום הנעלמה. וגם אין זאת כי רבים הצדיקים בעירה זו, אחרי ששמש גדולה מיפיעה בשמיה! ואולם היא לא תדע עוד דבר מאשרה הגדול... טוב, טוב! תישן לה העיר, ובין כה וכה ונגלתה השמש כלה וכל הדרה, וקטנו בניה אחרי כן ופקחו את עיניהם השקטות — הוי סורפריז!

ונמה עוד העירה הקטנה — והכל צנוע כל כך ושוקט כל כך ובטוח כל כך, וגם קשקוש עגלתי, שבראשיתו נראה לי כמפריע, כמטבית את מנוחת-המשי, כמעורר נרדמים בשעה שתדמה נאה להם, התחיל למצוא חן בעיני ולא היתה בי עוד מאותה העזות שלמרכבת הכרך בשעת מרוצתה. נשמע לי באשק זה צחוקי של ילד

שלא התפתח עדיין, וצוחק מקרב לבו, וצחק מקרב לב, אינו מרגיז את העצבים לעולם.

כשעברה העגלה על פתח נשר, הספקתי לסקור במקירה הראשונה את הנחל הצר שמימיו מקלחים באמצעיתה של העירה והוא מתעקל בעקילים שונים עד שיאבד במרחק של אין-סוף, וכן עלתה לי לחמוף שיחה אחת שהיתה בין להקות אחרות של אָוּיִם וברי-אָוּיִם בצופן על המים. התיכחו הם בקילי-קילות, כנהוג אצל הפרובינציאלים. הענין שעליו דנו היו: השמים. כלימר, מי ומי מן השמים יותר יפים וראויים לשבח. האוּיִם, שגרונם נמיי למעלה, דגלו בכבוד שמי הרום, ומעמם ונמוקם עמם: גרי-גרי! עִקְצָם של שמי הרום עילה מאו הבקר, ושוהה על פני השחקים האלה עדי ערב. ובשחקים אשר מתחת להמים יהל השמש רק שעה או שתיים... ובכלל אין שם הכל בהיר ומזוקק... וברי-האוּיִם, שגרונם קצר וכרסם מלאה, טענו אחרת, בהטבילם לרנעים את חרטומיהם במים: גרה-גרה! טענו ברי-האוּיִם: מה נותנים לנו השמים שממעל, ומה הם מוסיפים לנו? — בבוא שעתנו הרי יורדים אנו ואין אנו עולים, והשמים שמתחת למים, נן-עון זה התחתון, אף-על-פי שאינו מזהיר כל כך, הלא עתיד הוא, אחר מאה ועשרים שנה, לקבלנו... — והעגלה עברה כבר, ולא מצאתי שעת-כשר לחזות להם את דעתי גם אני. החכרה הלבנה הזאת הלא יפה היא ומלבבת, כשהיא צפה על פני המים, אלא בחקירה אין היא יודעת כלום. אני מצדי — זו נתקבלו אוּיִם וברי אוּיִם לאוניברסיטות, הייתי שולח גם אותם לָרֶן להשתלם, או הייתי מעביר את האוּיִם אל הים, שהוא גדול ורחב, ומאליו מובן שגם השמים בתחתיתם רחבים וגדולים, — לברי-האוּיִם הייתי מראה את תהום הנחל — והעיר הקטנה עוד נמה. אתרי הנשר עימדים הבתים יותר

צפופים, יותר קרובים איש לאחיו ואינם דומים זה לזה. איזה תרנגיל קפץ מתיך איזו חצר על גבי גג לקול שעמות סוס ולקשקוש עגלה. הסתכל רגע במזרה, לטקור הזהר, אחר כך פנה אלינו. הרים כרבלתו האדומה, עצם את עיניו ובכָּנָה גדולה קרא: קי-קיריקו! — הכינה שלפני הקריאה אמנם מביאה קצת לידי גיחוך, אולם ב"הקי-קיריקו" עצמו יש מאותו העז והבטחון שבה, אחר" שלנו, להבדיל באלף אלפי הבדלות. ועד היום אני מתפלא ומוסיף ומתפלא: מאין לה, לבריה קטנה ועליבה זו, "קי-קיריקו" חזק ו"אומר-הרבה" כזה? אכן גדולים מעשי-אלהים!

... ראש של נערה נראה באיזה חלון, שערות פרועות, חלקי טף שאינם מכוסים... שאון האופנים בודאי עוררה, וקפצה ממטתה הסמוכה בודאי לחלון, לראות מי זה בא העירה... נראתה הנערה וחלפה... ראיתי את האודם שעלה בפני הנערה הפרובינציאלית היפה. חפץ הייתי לרדת מעל העגלה, ולדפוק לה בחלון: הופיעי נא, הצנועה, עוד הפעם והגירי לי מה שמך?...

והעירה נמה עוד ושמי המזרח חוגנים כבר את חגגהאור.

על יד בית יפה עמדה העגלה. כמעט בלי חשק ירדתי מעליה. ידע ידעתי כי איזו עבדה עלי לעשות עתה. הפסוק ב"התודע יוסף אל אחיו" עלה במוחי ונקר בו... חרי יוסף זה היה בעל-הבית, ואחיו דרשו לשכנו היא; מלבד זה היה לו עסק רק עם גברים. עם הנברים אתפשר גם אני, אלא ע מה... הוצאתי מכיס בגדי את הראי הקטן והסתכלתי בו. הרים כסוני! לא אדבר עוד על חוטמי — כי מדי דברי בו זכר אוזכרנו... האבק שבססה עלי הבהילני. איד זה אתיצב לפני הן בפעם הראשונה במעמד כזה!...

סוף סוף אבד ממני החשק לעמוד במסדרון הבית מבחיץ,
ורפקתי בדלת .

— הלואי שאמצא את כלם, וביחוד איתן (זהו רפיון!), ישנים —
הרהרתי בחשאי .

הדלת סבבה על צירה, וטוב טוב עשיתי שלא התנפלתי על
הנערה השחרחורה שפתחה לי את הדלת, כי כשנודע לי אחר כך,
היתה זאת המשרתת .

חצי אפל היה בבית. התריסים עוד היו מוגפים. קוי זהב אהדים
שנפלו בסדקיהם לתוך הבית רעדו; כנראה, רצו קרנים אלו לצאת
בעד איתם המבואות הצרים שנעדם נכנסו לתוך האפל, אולם כבר
אי-אפשר היה, זרם האור הגדול מן הרחוב עצר בעדן ולא נתנן לצאת.
— במטותא מנך, נערה, תני לי כיור מים, בקשתי אח
השחרחורה בחשאי לאחר שהגדתי לה מה אני לבית הזה ואחרי שהכנסתי
את מלתחתי לאחד החדרים .

עוד אני מתרחץ, ובחיר נבוה נכנס מן החיץ, קרב ישר אלי,
הסתכל בי רגע ושאלני בלי עקיפין:

— קרוב בודאי ? !

— אימ-הו ...

— יושב אני על יד החלון, רואה אני עגלה עימדת ואתה יורה,

תיכף אמרתי: קרוב !

— אימ-הו ...

— מורשה באת ? — יודע אני שיש להם קרובים בורשה !

— אימ-הו ...

— הגידה את האמת. אחד בא בשבוע זה מורשה ואמר כי

אין שלט להרודקציה של הצפירה על גבי החומה שעל פני הרחוב ...

— אומ-הו.

— זעלדע! אלונמית! קרא הבחיר בראותי כי עומד אני

כאובד עצות.

— שלום-עליכם! קרא אלי אותו בחור על-חשבון שיחה חדשה,

ותקע לי את ידו לאחר שנגבתי היטב את פני — יוצא אנכי ובא
בבית קרובך זה.

— וכי אפשר לדעת את שמך? שאלתיו מבלי דעת למה לי

דבר זה.

— שמי... נו, אינו חשוב — ופניו התעוו בהעויה של ענוה —

איני כותב בעתו גים והעולם אינו מדבר על אודותי... בזה

יצא ידי חובת עקיזה דקה — נו בופרון יודעים אותי... לבית זה אני

בא כמעט בכל יום, שמעתי על אדותיך... הלא כן! בודאי יש לך

במלהחתך זו ספרים חשובים... פה קשה למצוא ספר הראוי למקרא...

זה יומים ששאלתי פה את, פרשת-הדרכים... בניגע לזה הנני תמים-

דעים עם, אחד-העם. מה אתה אימר — את, היראים" שלנו אין היא

מאכיל מאכלי דבש?... חי-הו... יודע הוא, אחד-העם" שלנו את אשר

לפניו!...

— אומ-הו...

יש שתתחבב עלי מלה, ובעצמי לא אדע את פשרה...

באותו רגע נכנסה זעלדע עם סמוור רותח, והבחור, אף-על-פי

שהוא תמים-דעים עם, אחד-העם" ואעפ"י ששלח בי עקיזה, מוג לי כוס

תה ומוג גם לעצמו. בעת השתיה הגיד לי, כי עוד מעט ויקומו בני-

הבית והוסיף כי כדאי היא להשאר פה, אלא שדבר זה אי-אפשר לו,

מפני שאמו קפדנית ורק היא אשמה בזה שהוא מתפלל; לולא היא —

זאמנם הבטיחני לבוא ברגעי המנוחה ולבוא עמי בשיחה, בשפת-

רוסיה... אם רוצה אני, יוכל להביא את הוואָס קרעס נייע" של טולסטוי, ואנב אורחא שאַלני מה דעתי על טולסטוי? ... התפעלות רבה יש לו מטולסטוי! מי גדול בגוים" מטולסטוי, ובכל זאת הוא עושה כל עבודה קשה בשדה ובנהר... נסה-נא דבר אל היהודים שלנו, רצוני-לומר, אל סיפרינו, אל סוקולוב, למשל, נו... נו... לסיקולוב לא -- לסיקולוב זה לא נאה באמת... אלא לך ואמר לאברהם זינגר, כמדומה לי, שאינו הישב את עצמו גדול מטולסטוי! לך ואמר לו: אדוני, אברהם זינגר, זרוק את העט ואת הקסת, ולך לעבוד את האדמה! והראה אם לא, ימלא את פיך חצץ... "התפעלות" יש לו מטולסטוי! ... לפני לכתו הבנים בחור זה את ידו לתוך צלחתו, כמעט שבהיסח הדעת, והוציא מהוכה, גם כן בהיסח הדעת, איזה ספר קטן, ואף על פי שלא שאלתו על ספר זה, התחיל מתנצל ומסתירו ממני... — לא כלום... ספר, גם כן שלו... של טולסטוי, הסונטה הקריצירובית; היה לי אתמול ופוח עם פרישניה אחת. בשום אופן לא חפצה להודות כי הנשים — נו, איך הוא אומר שם?.. אני לא אמרתי לה כלום, רק הצגתי את פוזדנישיב כלפי... כלפי... מה שמה? כלפי אשתי — בודאי זוכר אתה את שמה?

— איני זוכר כלום...

הבחור נרתע לאחוריו.

— ובכן אינך זוכר גם את כל האידויאל?

איני יודע, מלה זו למה היא באה כאן דוקא, ואולם אין בכך כלום. יודע הבחור שטולסטוי ואידויאל אינם חלילה שעטנו, ויכולים הם לבוא ביחד בכל אופן.

הבחור יצא ואני שאפתי רוח. אלפי נשיקות הייתי נושק לאמו

על שהיא קפדנית, ושכאשמתה צריך, תכשיט" זה להתפלל בכל יום, וגם באותו היום שכאתי לזפרון.

הפחד שפחדתי, בנוגע להתדעותי אל קרובי, היה פחד שוא; אמנם היו הרגעים הראשינים קשים קצת, וכשמנידה לי רחל הקמנה היום, כי באותם הרגעים עמדתי כגולם, אני מאמין בזה אמונת-אמן, ולעולם אהיה אסיר-תודה לאחד מקרובי-אחי, שהוציאני אז מן המצר והזמינני לסיל... נכון הייתי ביותר בפני מבטי החבה ושאלות האחות הרבות... ועד-היום יש לי מענות ומענות לרבי המתכלכל מטפות אהבה ובעבור אותו גל של אהבה ושפכהו...

הטיול ארך כשעה טילנו מאחרי העיר, ולמרות מה שמלני נהנני בכונה בשבילים צרים וריקים שבצדה של העירה, בכל זאת נודמנו לנו יהודים שונים ומשינים, שתקעו לי, שלום, ובאותו רגע נשאל מהם מלוי ברמו, מי-ומה-ומאין? העדר השנה והנסיעה המיגעת ועוד סבות שהצטרפו לחן פעלו עלי, עד שנעשה ראשי פחרחר והתחיל מרפרף באייר, ואני זוכר את קלסתר פניהם של כל אותם הבריות שפגשתי במיולי ההוא, מלבד עלם אחד שנלוה אלינו בדרך — הודות לרשמי פניו האוריניגליים והחדשות שגלה בי.

החדשות שגלה בי העלם הן, שתי האיריאות.

כששמעתי את דברי עלם זה: אתה יש לך שתי איריאות — במעט שנבהלתי.

— היינו ?

— כותב אתה גם בשיר וגם בפרוזה.

אכן נגולה מעל לבי. כששאלתי מאין הוא יידע את כל אלה, ענה לי, כי בביתו נרשם גם מי ומי הוא, בפי-המבשלים; הכל נרשם אצלנו בחוברת העשויה לאותו דבר; כי יש שהוא שוכח לפעמים דבר-מה.

קורספונדנציה אחת בת שלש שורות הראה לי ב"הצפירה" כגליון מזהם ממשמש ידים ומרוב ימים והעיר לי גם כן, כי בסופה של הקורספונדנציה כ"זב היה: הוי השרפות, השרפות! עד מתי לא תחדלנה מערי ישראל, עם סימן השאלה ועם סימן הקריאה, ואינו יודע למה השמימו את אלה! בביתו הבטיח לי העלם, יש לו עוד, הצפירה! אחת, שגם שם יש משלו... אולם אינה חשובה כל-כך, אך אם רוצה אני, נכון הוא להביאנה עוד היום... בקשתיו כי יביאנה, אדרבא ... אולם לא היום, לא היום, כי אם מחר.

כשחזרנו הביתה, מצאנו את בני הבית כבר מחכים לנו, אל השלחן. בשבתי בחיג בני המטפחה, נשתנה יחוסו אליו מרנע לרנע. מהר מהר מתקשר לבו של אדם במשנהו, ואטרו מי שהמציא את הדבר הטוב, את הקרובים בעולם. אכן יש ששמש זורחת מאחורי כתפו של אדם, והאדם איננו יודע, מפני שאינו עולה על לבו, כי יש להחזיר את הפנים... הן היו שעות שהייתי גלמוד ככה בעיר הגדולה, בין החומות, הן היו שעות כאלו, והן באותן השעות היתה עיר גמדים קטנה, ושם אנשים קרובים כל-כך וזרועות חמות כל-כך הנכונות לחבקני בכל זמן ועידן, ועל לבי לא עלה!

כרב חשק מלאתי את עצת דודתי, שהאשימתני בשעת הסעודה בבישנות יתירה — דבר שהוא ממני והלאה — והלכתי לישון בחדר שפנו לי. ההלומות באו אלי במעט ענין תיכף כשנרדמתי: הבחור הנבוה בא לשיחח עמי, בשפת רוסיה; אחריו באה, הברישניה שלו. נבוכתי מאד. היא התחילה מטילת בתוך החדר והוציאה מצלחתה חתיכה גדולה של, שימניצא, דומה לאותה השימניצא שאכרתי אני. הזפרוני בבית הנתיבות, ואכלה בכל-פה מן החתיכה כלה. הבחור הנבוה השתוחח ולחש לי ביראת הכבוד: זוהי מן הדימוקרטיות באה

גם כן מוורשה; אצלן אינן מתבישיות... עיד הוא מרבר, והנה נכנסה אמו של הבחור ופניה אמנם כפני קפדנית, נכנסה ואחזה בציצית ראשו של הבחור ומלטתהו מלטלה אחת וגדולה: — באמצע התפלה! — והברישיניה רואה זאת ולוחשת בינה לבין עצמה: עתה אני מודה, כי בְּגֵרָף צדק — הנשים אינן שוות כלום... עידי נביך ממראה עיני, והנה נחל מים פורץ אל חדר, ודגים רבים צפים בתוך המים. דגים רבים רבים מאד, עם קשקשים אדמדמים משתעשעים במים ועל פניהם, והגרף טולסטוי הזקן עומד עם חבר, שקצים על יד הנחל ומשלוך לתוכו את פכתו. שרולי מכנסיו מפושלים עד הכרפים, ראשו מורם למעלה, אין הוא רוצה, או אין הוא יכול לראות את עצמו במעמד לא אסתטי כזה.. רגעים אחדים שוהה הוא במקומו. כשהוציא את החפה לא היה עליה אף סימן של דג וחור הגרף לאחוריו במקום שעמדה הגרפינה הזקנה ומטפחת-משי בידיה לנגב בה את רגלי הגרף שננאלו בטיט, בעת ציד הדגים. עידי נבוך ממראה עיני, והנה הגרף מוציא מכיס בגדו איזה עתון, וקורא בו. הסתכלתי בעתון והנה הוא עברי — הצפירה! — מה אתה קורא, גרף לִיב ניקוליביץ? — קורספונרנציה של עלם זפרוני. עוד אני נבוך — והנה הבחור הנבות רץ בכל מאמצי פחו, התפלין בראשו, הרצועה שעל ידו נסחֶקֶת מאחוריו... הנה הוא כורע לפני הגרף. — כמה דגים צדק? דגים! דגים! — ומרחוק דולקת אמו הקפדנית וצועקת: — באמצע התפלה! באמצע התפלה!

כשהקיצותי, כבר החל היום לערוב. רגע אחד לא ידעתי ברוד איפה אני נמצא. כשזכרתי הכל, כמעט שבושתי לצאת מחדרי. — כל היום! כל היום לישון... קול אחות אחת הגיע לאזני מן החדר השני ולבבני. מה חביבה היא, ומה יפה, ואנכי לא ידעתי, לא ידעתי...

יצאתי מן החדר ונכנסתי לחדר האוכל, שכבר הודלק בו אור.
 את כל בני הבית מצאתי יושבים, אל השלחן. — ערבא טבא!
 פכח הייתי אחרי שינה של שעות מספר. ולכן חי עתה בזכרוני
 כל הגשף הנעים ההוא. לא אדבר כלל על התה ועל מין-הרבדבניות,
 כי במה נחשב כל זה לעומת... לעומת הצחוק שפרץ בכל רגע מפי
 אחיותי, לרגלי כל בסוי פולני-יהודי שנורק מבין שפתי — —
 כשיצאתי בחברת אחי ואחיותי אל החצר הקטנה והשתוללה עצים
 קבלתני רוח קלילה. השמש לא נראתה עוד בשמי-המערב. שרידי
 עננים אדמדמים העו אנה ואנה, בודאי נמו העננים האלה, בדאי
 התמכרו להוויות ברגעי השקיעה — ובהקיצם והנה שמשם כבר איננה...
 ספסלים אחדים עמדו מתחת לעצים. ישבנו, והענפים כמו על ראשינו.
 נשאתי את עיני, והנה כוכבים נוצצים בתוך דליות העץ. היה עלי רק
 לקום להרים את ידי ולקחתם —
 איזו יד נגעה בי, בשערי... נגיעה מהמת אהבה, ואדע כי זאת
 היא ידו של אח או אחות... חשך היה אז בתוך הגן ולא ראיתם.
 — לו דבר הלב כמו הפה בלשון בני אדם, כי אז היינו שומעים
 בתוך דממה זו את שיחותיו... — קרא קול חביב אחד.
 — זוהי דממה נפלאה באמת!
 ואולם אחרי שהלב איננו מדבר בלשון בני אדם, הדממה
 משעממת. כלום יש ענין בדפיקות לביהיני שאנו שומעים? — קרא
 קול חביב עוד הפעם.
 — הבאמת? השומעים אתם דפיקות-לב בתוך הדממה הזאת?
 — וכי מה בכך? שומעים אנו! ...
 — אם כן יקרא נא כל אחד מכם בשמי, ואחרי כן יטה כל
 אחד את אוזנו אל לבי, ושמע כל אחד את שמו בדפיקותיו...

— קרא נא אתה בשטך — ותשמע נם אתה אותו בדפיקת
 לבותינו...
 — אני לא אשמע עוד... בן-כרך אני, וקלקל שאון הכרך את
 שמיעתי...
 הורדתי את ראשי והנחתיו על כפות ידי.
 עוד הפעם רחשה הרממה העמוקה בינתינו ועד ראשינו. אני
 הרימותי את ראשי ושאלתי:
 — האספר לכם על דבר החיים ההומים ועל שאון הכרך?
 . . . . .
 סגך, ספר!
 אחרים מאתנו קמו, החליפו את מקימותיהם על הספסל לימיני
 ולשמאלי, נדחקו איש לאחיו —
 ואני החלתי:

בְּשֵׁאוֹן הַכָּרֶךְ:

מַאיִזָּה רְחוּב, שְׁכֵתוֹךְ הַכָּרֶךְ,
 בָּא קוֹל הַלְּמִפְעֵם;
 מוֹרָמָה יָד, וּבְרִזֹל יָךְ:
 בְּרָקִים וְקוֹל רַעַם.

נִפְחַ עוֹמֵד עַד לְהִבָּת ,
 וּמְרַקֵּעַ אֶת בְּרוֹלוֹ ;
 גִּלְגֵּל אַחֲרוֹן לַמְּרַקֶּבֶת —
 לֹא בְּשִׁבּוּלוֹ , לֹא בְּשִׁבּוּלוֹ !

כָּל הַיְלֵלָה הַכָּה , הַכָּה ;
 כָּל הַיְלֵלָה רַקֵּעַ , רַקֵּעַ ;
 כָּל הַיְלֵלָה הָרֵם , הָלֵם —
 וְלַעֲת־בְּקָר עִם צֵאת־חֲמָה —

הַמְּרַקֶּבֶת כְּבָר שְׁלֵמָה ;
 נַח הַהֶלֶם—וַיֵּאָרֶם .

— „אִשְׁתִּי ! אִזּוֹ הַנִּפְחַ קָרָא ,
 עוֹד מְעַט וּבֹא הַ”שְׂרָרֹה” —

„הַמְּרַקֶּבֶת לוֹ מוֹכְנָה ,
 „בְּשִׁתִּי ”מֵאוֹת” אוֹתָהּ קָנָה .

„קִבְלִי , רַעְיָה , אֶת הַדְּמִים !
 עֵשָׂרִים לַיְלוֹת , עֵשָׂרִים יָמִים

„בַּעֲרוֹךְ חֲנָנָא וְהַלּוּלָא,
 „עַד שְׁתֵּהֵם תִּבֵּל בְּלָהּ!—“

שָׁח הַנֶּפֶח כֶּף, וְנָדַם —
 פָּרַע, עֵיף, וַיִּרְדָּם .

* *

לו, לַנֶּפֶח, אִשָּׁה יָפָה,
 עָלִי מְצָחָה יֵשׁ גָּה קֶמֶט —
 הִיא קֶצֶת חוּרָה וְקֶצֶת רֶפָה,
 שִׁפְתֵי חַן וְסִנְטָר חֶמֶד .

בְּעֵלָה צִוָּה, — וְאֵת צִוִּי
 הִיא לֹא תִמְרָה, הִיא, הַרְבָּה!
 עוֹד מְעַט הַ„שְׂרָרָה“ יָבּוּא —
 אֶל הַחֲלוֹן הִיא מְחַכָּה ..

בָּא הַשְׂרָרָה — רָם פְּאֵלּוֹן,
 יָפָה, חֶסוֹן הוּא, הַ„שְׂרָרָה“!

אך החזרה שבחלון —
 לפמה חרדה : מה זה קרה?

בא השורה — אש הצתה !
 הו השורה ! הו שלהבתו !
 — „בואי חזרה, כמה את התה?...” —
 ותפנס אל מרפבתו .

המרפבת טישה טישה ,
 כל היום הרחוב רעשה
 כל היום שאון נלגלים ...
 הניצוצות והרשפים
 מפל אופן נתזים, עפים,
 פבים רגע ומתגלים .

המרפבת סגורה , סגורה —
 הו השורה ! הו הנורא !

לו, לנפח, אשה יפה,
 היא קצת חזרה וקצת רפה,

עַל חֲזוֹת רֵאשׁוּ נִשְׁעֵן. —
הִיא הַחֲזוֹת, הִיא לֹא תִישֵׁן...

עַד תִּלְתְּלֵיו מוֹרֵד רֵאשָׁה,
עוֹד הִיא חֲרָדָה, עוֹד הִיא בּוֹשָׁה...

בְּרֵעַשׁ אֹפֶן תִּשְׁמַע קָלָה;
עֵין הַנֶּפֶח — בְּשָׂבִיב שְׁעָה

אֶל הַחֲלוֹן — ... רֵאשׁוּ נִשְׁעֵן
עַל חֲזוֹת — הִיא לֹא תִישֵׁן...

לְעֵת עָרֵב בַּק חֲדָלָה.
הַמִּית הַמְרַפֶּבֶת פָּלָה.

בָּא הַיִּשְׁרָרָה אֶל הַיִּכְלוֹ —
בָּא עִם צִידוֹ, בָּא עִם שְׁלָלוֹ...

הוּ הַיִּשְׁרָרָה, הוּ הַיִּשְׁרָרָה!
עַד חֲצוֹת הַלַּיִל עֲצָרָה...

עד חצות הליל לקחה –
 ובחצי הלילה שלחה! ...

* * *

עם כלות היום הנפח קם,
 התעורר מתוך שינה –
 והפית ריק ואיש אין שם,
 גם היא „חורתו“ אינה...

ארבעת פתקים עמדו דם,
 מאום לו לא אמרו;
 האיש פבר גדעכה עד תם;
 הפתמים התקררו.

„אשתי“! – קרא – ואין עונה!
 „אשתי“! – ואין קשב!
 את קריאותיו לו רק שונה
 הרו של הנשף.

אך החצר יצא יצא —
 וצעקת שֶׁבֶר הַתְּפִרְצָה

מתוך לבו. צעקה מרה:
 — הוּ הַ"שָּׂרְרָה" ! הוּ הַ"שָּׂרְרָה"!

הַמְרַכֶּבֶת לֹא עֲמָדָה —
 — הוּא הוּא צָדָה ! הוּא הוּא צָדָה!...

דְּמָעָה נִזְקָה , דֵּם נִזְקָה...
 — הוּא, הוּא גִזְלָה! הוּא הוּא גִזְלָה!

פְּתָאם עָמַר. דְּבַר זָכָר:
 „ לֹא אֶחֱכָה עַד יוֹם מָהָר !

מְזֻרְעוֹתָיו אוֹצִיאָנָה,
 „בְּזֻרְעוֹתָיו אֶהְרַגְנָה!" —

אך הַהֵיכֵל הָלַךְ הַרְבֵּה —
 בְּאִפְנוֹנְדָתוֹ טָמֵן שְׁלַח.

„ חַד הַשְּׁלַח. וַיֵּשׁ לוֹ בְּרָק! —
 חָרַק לוֹ הַנֶּפֶחַ, חָרַק...

כָּל הַקְּרִיָּה שְׁמָעָה הַדִּים
שֶׁל צְעָדִים קָשִׁים, כְּבָדִים...

בְּחֲצֵי הַלַּיְלָה כְּאִשָּׁר נָגַשׁ
אֶל הָאֲרָמוֹן, אוֹתָהּ פָּנַשׁ —

אֶל הַשַּׁעַר עֲמָדָה סְמוּכָה
וְהַבְּלוֹסָה פְּתוּחָה, פְּתוּחָה...

* * *

הַתּוֹצְאוֹת לֹא יְדוּעוֹת —
רְבוֹת — רְבוֹת הֵן הַשְּׂמוּעוֹת! ...
רְבִים — רְבִים הַנִּפְחִים,
כְּמַעַט כָּלֶם נִשְׂאוּ נָשִׁים .
שְׁרָרוֹת גַּם בֵּן יֵשׁ דְּרָבּוֹת,
כָּלֶם גּוֹסְעִים בְּמִרְכָּבוֹת —
הָאוֹפָנִים אֲצִים, טָשִׁים ...
זִיקִים נִתְזִים וְנִדְעָכִים —
וְהַכְּרָכִים תָּמִיד הוֹמִים!
תָּמִיד הוֹמִים!

איזה דבר נפל מן העץ והתחבט בגבי. קמתי ממושכי ואשא
את עיני; אלא כלום לא ראיתי בתוך החשכה. הִצְתִּי עֵץ-גִּפְרִית וְאִסְתַּכַּל
לאורה לתוך הענפים. שתי עינים הבהיקו אלי מבין הטרפים.
— כמדומה לי שאחד יושב על העץ!
— נִלְפָּ-לֵיב בודאי. איזו מַנְיָה יש לו לתפוחינו! קרא אחד
בחברתנו. אַנְאָבּוּזָל בחור מופקר ירד מעל העץ.
— אמרת שם בודאי, יום" תהלים, והמלאך גבריאֵל ירד אליך
ומלא בין כך את כיסוך בתפוחים.
— לא קטפתי היום אף תפוח אחד: כִּנְגַתִּי אִמְנַם בעלותי על
העץ לא היתה להכניס ציצית ב, ארבע-כנפות" .. שמעתי את המעשה.
— נו...
— לו היו לי להוצאות הדרך נסעתי לשם, והייתי מראה להם! ...
כל מרכבת ומרכבת הייתי מעכב באמצע הרחובות... הייתי מראה
להם, להשררות!
חרק המופקר בשניו והלך.
איזו עצבות רחפה עלינו וכינותינו בתוך הדממה... נחמתי כמעט
על אשר ספרתי להם. להשקטים, על דבר שאין קריתו.
— האם נושא עץ זה תפוחים? שאלתי.
— נושא!
ספסתי עליו. ענפים אחדים שרטו בפני. אי-אפשר היה להזהר
מזה, בתוך החשכה ההיא. ואולם מעט התפוחים שקטפתי היו משובחים
באמת...
זאת היתה הפעם הראשונה, שספסתי על העץ ושאלתי את
הפרי שקטפתי אָנִי.

ג.

שֶׁבֶת

אחרי סעודה של שבת יצאנו אני וכל בני הבית, אחד אחד, מלפני השלחן שבחדר האוכל, ונכנסנו, אחד אחד, אל החדר הכמ"ך. החלון שבאותו החדר היה סגור, וכזויות שמשותיו השטופות זוהר היום התעלפו מחנות זכובים באהבים.

פתחתי את החלון, ויעופי בשאון גדול החוצה.

זכובים אלה קטנים הם, עלובים הם. הרגלים והכנפים — אוי ואבוי! ואולם אין דעתי ניחה מהם: מצח נחושה להם, להזכובים. חוצפתם עוברת כל גבול. ביחוד בשבתות ימות החמה. מחנות מחנות הם באים לחדר המבשלות, מסתופפים על גבי ה"טשולנט" ומנקרים. המשרתת איננה, ואני יש לי מזה הנאה משונה: יהנו גם הם, ידעו גם הם את טעמו של טשולנט, מכיון שנכנסו לביתו של יהודי! אלא מאי? צריכים להיות מנומסים קצת. אם נקרו בָּיִם והמשרתת באה וגרשתם, והם חוזרים ומנקרים — זהו כבר מעשה זוללים! אלא אני מוסיף ומצדד בזכותם: קָאו את הטשולנט כי טוב, ורוצים הם לחדור אל הכרסתן, אל הקוניגל גופא החבוי שם בתוך המון תפוחי-האדמה השופים ואל הקיבה השְׁגָנָה — אי, הקיבה

השמנה! כי אף על פי ששלושת הדברים הנזכרים, נתונים בפארור אחד, הגה הם בכל זאת מטעמים בפני עצמם: תפוחי-האדמה הקטנים, החרוכים יפה, שהתקשו קצת כדבעי—לחוד, הקינ"ל, שעד עתה לא למדתי כיצד הוא ניייר—לחוד, והקיבה השמנה אי, הקיבה השמנה! — לחוד. היחס היהירי שבהם הוא, כי מכיון שלוקחים לתוך הפה תפוחי-אדמה אחד, אי אפשר עוד לעמוד בפני הרצון ותוחבים את המולג בחתיכת קינ"ל, וגם בזה עוד לא שבה היר והיא נטויה עוד לפרורי הקיבה (הקיבה), כידוע, כיון שמנתחים איתה היא מתפוררת והשומן שותת ושותת), ובכן איני תמה כלל, מה שכל כלי יוצר לא יצלח להניס אותם הזוכים שכבר טעמו מן הברייה האחת.

אולם אותה ההלולא לאחר הסעודה—זהו דבר מכווער! התפטמו הרעבתנים הפעומים, עוד נכר שמן של משולגם בפיהם הקטן, עוד כרסם העגולה מתנהלת בכבודות תחת הכנפים הרפות, והם עפים אל החלונות, לעשות את מעשיהם, ור-מעשיהם, ודוקא לאור השמש, ודוקא לעיני כל, בראש-גלי... ושוא גים עוד בשעת-מעשה! פתחתי את החלון—ויעופו. רק שנים שהיו עסוקים במין דואר נשארו בזוית, כשהאחד מנקר בראשו של זה והשני כורט לו ברנל דקה אחת בכטנו. והרהרתי באותי רגע, שהזוכים האחד בקד בשעת המהומה באשת חברו, והב על, רחמנא ליצלן, מצאהו כשהוא פתנה אהבים עם אשת-חיקו. ותתלקח המלחמה הקשה הזאת. ונוזכרתי באותי רגע במעשה כזה שקרה בכרך בין בני האדם ואצחק בלבי.

שתי רפידות קטנות עמדו אצל שני כתלים של החדר שנכנסנו לתוכו אחר הסעודה. ישבנו באשר ישבנו, זה על ברכיו של זה, זה אחורי כתפו של זה—שבת-אחים. דעתנו היתה נוחה ערינו ושוחחני

מה ששוחחנו, בלי קמיטת המצח, בניחותא, בלי טרמינים, כל מה שעולה על הלב—שיחת-אחים.

— כמה מים כבר נגרו! אוי—אוי... בן-שבע היית אז! —

— כך...

— והרי זוכרת אני עכשיו את הכל כאלו כל זה היה אתמול... איזה שוכב! כלילה לא היית נותן לישון... מי אז... מי אז... ובתרנגול— כל הלילה! דודה התארכה אז בביתנו— כמה צעקה זו!

— כעסנית היתה ביותר. משבא הלילה והיו מתחילות בחדר הילדים שלנו הקפיצות... כל אחד לתוך ערישתו של חברו... רחלצ'. בת שלש היתה אז, היתה צועקת: אי, דבר זה אסור—הלא בחור!.. הקפיצות היו פתאומיות... היינו זוחלים על רצפת החדר האפל, זוחלים זוחלים ברמטה—ובך! לתוך הערש... צעקות, צחוק, הכסתות מושלכות על פני הרצפה, אין זכר לסדינים ולמסכות, חרבן! והקפיצות אינן חדלות—ער שאברהם'ל האורב בפתח היה קורא: הדודה! — מיד היינו משתתקים, מתקפלים באיזו שמלה וכובשים את פנינו ואת הצחוק בשק התבן, כל אחד לא במטה שלו.

— והמעשה בליל השבת? ... זה היה יפה! הנרות כבר כבו, ואנחנו עושים את מלאכתנו במחשך... ופתאם נכנסה הדודה כפעם בפעם— להשתיק... אינך זוכר? .. אתה זחלת מאחוריה, וכשאחות בקרסולי הזקנה, נבחת בקול משונה: הבהב! נבהלה הדודה ונפלה ארצה. את כלנו הלכו אז, אולם איתך הלקנו ביותר...

— כך! זוכרת אני... מאותו הלילה לא נתניך עוד לישון בחדר-הילדים: הדודה לקחתך לתוך מטתה... ואנחנו היינו מתגרים כך דרך הכותל יצחק— פצחק— נאדעל-מעשעל!... אתה היית עונה

אברהם'ל כפמיל—לאקשען—דרעם—אך הדודה היתה בילמת את
פיך ולא נתנתך לכלות.

— העודה חיה, הדודה ?

— חיה ! ... בקפיליה ...

— בקפוליה... בקפוליה... שמעו-נא, דבר מה עלה על לבי,
אחרי "הברלה" נשב ונכתוב לה כלנו. נזכיר לה לילות הקפיצות...
גם אתה תכתוב... היא תשמח מאד... אוי - אוי—כמה מים כבר נגרו
מני אז ? ...

השיחה שטפה, כאותו הנחל העליו המקלח בין יערות וכפים
ואינו מוצא לו שטן בדרך שטפו. זכרונות הילדות שתעו במוחי של
כל אחד ממנו פזירים וסבוכים, כיון שנודמנו בני-המשפחה לחדר אחד
ביום שבת, היתה ההשתלשלות של הזכרונות נפלאה. כל אחד זרק
את היליות הנהב שנשתמרו במוחו ובלבו ומאליהן התדבקו זו בזו—
ושרשרת הנהב נוצצת, מב ה י ק ה ... האח ! כל המים שבבר נגרו,
זורמים אחר, הזורים... ויופיע העבר בחדר היפה הלז, וימלא
כל זיותיי בזהרו.

ותשטוף השיחה, והיא קלה וחפשית כל כך, וניגה של זריחת
החמה מתום עליה וצחוק-ילדות מצלצל מתוכה. אינם עוד כל זה
נראה לי, נשמע לי— מרחוק. לא אותם החיים בעצמם הזורים
אלי, כי אם הד קולם. רק ההד לברו נשמע לי, הבא מאחרי להרי
חושך; עוד מעט ונדם גם ההד המצלצל עוד. יש אשר צר לאדם
לראות את השמש בשקיעתה והוא הופך את פניו כלפי המזרח
ועוצם את עיניו ובורא לו במזרח שמש, בדמינו, והוא רואה את
השמש עולה, מנסרת ועולה... ואולם בלבו הוא יודע שבאותו הרגע
אשר יפקח את עיניו וראה והנה אפל המזרח, אפל—ומשם זוחל הלילה...

— ואת המעשיות של זקנתנו עודך זוכר? ...
 — לפני שלש שנים מתה—פה בזפרון ...
 — בערבים היתה אוהבת לספר .
 — המנשה היותר יפה הוא , על-בני והשידדים" ... אבן-בזק ,
 שיש-חזק - הַקָּתָם ! נפתחה האבן והנה מערה גדולה . נכנס . בחדר
 הראשון—גיות בני-אדם מתים , בשני—ראשים כרותים , בשלישי—
 דינרי זהב ואבנים יקרות ... עודני עומד וחושב—והשידדים ...
 — ויונה הנביא אשר ישב במעי הדגה כמו בתוך בית , והניח
 שם תפלין , וכתב שם ספר-הורה ...
 — ואת דגי הרקק שבמעי הדגה למד אלה-בית .
 ותשמוף השיחה מאליה , קרן גררה קרן , קו—קי , זכרון גלה זכרון ,
 יאר קל רבין על מחי , האפיל את ההוה , והאיר על מה שעבר ...
 ואיבח כי עיני עצימות וכי , הזריחה" היא זו שבראתי בעצמי .
 — ומשה ברוך איננו כותב מאפריקא כלל !
 — איזה משה-ברוך ? זה גדל-הקומה , שאהב כי הנה שהיו
 מנישים לו יעביר על גדותי הכוס? ...
 — זהו ... בודאי ישן הוא גם שם ביום השבת אחרי חצות !
 — אי , אחרי אותו המאודע ... אחרי שיצקנו לו את התה מן
 הקומקים לתוך מטתו . על גבי הסדין , לא יוסיף ...
 — חה-חה , כל אותה השבת שכב במטה! ...
 — הַתַּחְלָה !
 — לאחר שקם : משה-ברוך ! כתם זה ? ! ...
 — את המזלג זרק עליך ...
 — חה-חה ...
 גיל-ילד שב אלי — דבר שלא קרה עוד בחלד — גיל-ילד שב

אלי כמו אותה הצפור הנפלאה, חיל" שלאחר עביר עליו אלף שנים
 נעוריו שבים אליו, עלומיו חוזרים לו. עמד כבר החול על ענף אחד
 מענפי עצי הלֵבנה, שבבית-העולם. עצי הלֵבנה האבלים מספרים לו
 כמה בני-אדם כבר הוכאו הנה מן העיר, ביניהם ילדים ותינוקות —
 הנה הקברים הקטנים! וירד החול על אחד הקברים, נקר בחרטומו
 בעפר התחוח, קץ החול בחייו: אלף שנים — בי! כבר יחפור לו בעצמו
 ויקבר... ואולם נחשף לו ראש של שרד בתוך עפר האדמה, והוא נבהל
 מפני חורי העינים, את זה עשה המות! והוא מנפנף בכנפיו הכבדות
 ופורח לו... ובכל יער וער שהוא מתעופף בו וזוכר את השירות
 ששמע וששר בתוכו זה כבר — נושרות נוצות-שיבה אחדות מכנפיו
 ואחרות צצות במקומו; על כל נחל ונחל שהוא עובר וזוכר כמה
 פעמים צחקו אליו השמש והלֵבנה מתוך המים הזכים האלה וכמה
 פעמים שבר את צמאינו בהמים המתוקים — נושרות נוצות-שיבה
 אחדות וחדשיות צומחות תחתיהן; על כל פרח ופרח שהוא יורד עליו
 לשבות ולהנפש ואשר ספרו לו במשך האביב את חלומותיהם ומחמת
 החרף לא שמע תמיד את סוף חלומות-הפרחים — נושרות נוצות-הזקנה,
 הוא שב לעלומיו...

— אוי, כמה מים כבר נגרו; —

התפזר האד מעל מוחי... החדר כמעט שהיה ריק, אחד אחד
 השתמטו... שְׁנֵה של שבת תקפתם. רק אני ישבתי על הרפידה האחת,
 ועוד אחד נמנם על הרפידה שממולי.

גם אני נסיתי לכבוש את פני בכר אשר למראשותי, ואולם
 האור הרב שבחדר לא נתנני לישין בדפקו לי בשכמי: עוד היום גדול, —
 והיו פני כבישים בכר האפל ועל שכמי רוקד היום, ואני מרגיש

באורו ואיני יכול לעמוד בפניו. ואקום ואטייל בהשאי מחדר לחדר. הכל גם; גם הארונות, הארנו הגדול, השלחן והכסאות מסביב לו... גם המפה הלבנה והזוכים על גבי פרורי הסופר הפזורים עליה. בחדר המבשלות היה החיב גדול מאד. על גבי התנור ישב החתול ונמנם. לרגעים פקח את עיניו הירוקות וסגרן שוב, ולא היה בזה כ"א אם לאים על הזוכים המרהיבים ועוקצים, מרהיבים ועוקצים. כשפתחתי את הדלת ויצאתי אל החצר, שמעתי איזה רשרוש עובר בגן הקטן... על עץ האגס ישב לו בחור, ישמעאלי, מבחורי הרחוב וקמף לו אנסים אדמדמים למחצה וצהיבים למחצה, כאלו לא היתה שבת בעולם.

— בחור, ביום שבת! אה, בחור?

הוא קפץ בקפיצה אחת מעל העץ ויצא את החצר כשהוא מסנן מבין שפתיו:

— השד יודע אותו! גם ביום השבת לא נפלה עליו תרדמה!... יצאתי אל הרחוב.

הרחוב היתה ריקה. איזה, גויה יחפת-רגלים עמדה על יד פתחו של בית אחד ובלעה זרעונים. קלפת-זרעון אחת נפלה לבין אצבעות רגלה הנסה, והיא לא הרגישה בה.

כשאל מן הקומץ שלה הזרעון האחרון נכנסה עוד הפעם הביתה ויצאה אחרי-רגע שנית וקמצה מלא זרעונים עוד הפעם, וקלפת הזרעון עוד נעיצה בין אצבעות רגלה האדומה.

בשביל הסרת מנורות-שבת מעל השלחן... אולם אם הבלע, גויה זו מלאו הבית זרעונים, לא תשבע! זרעונים הם — בשביל בנות ישראל, שאין להן שמלות יפות ונשארות בביתן כל השבת... מבלי הרגיש כמעט בדבר עברתי ברחיבות אחדות. פעברי

על פני איזה בית-מדרש, נתקל מבטי בפני בחור תור שיצא לרגע
 מבין כתליו ועמד על המפתן. ציצית אחת בצבצה מתחת שולי בנדו,
 הקיט הבחור בשני עברי הרחוב, במערב, במזרח ונקנס שוב לבית
 המדרש ...

בחור זה למה יצא וחזר? מה הוא עושה בבית המדרש? ...
 חרד בני לרגע הלב — נדמה לי שאם אכנס לבית המדרש
 וארים את הנמרא מעל העמוד, או אמצא תחתיה את, התועה,
 בדרכי החיים שתוח, והבף, בדף יהיה זה:

— מה שמך?

— פרא-אדם!

— מה שמך, בני?

— יוסף היתום מעיר מדמנה ...

בחור, מדוע אינך מוסיף לקרוא הלאה?

— צר לי להפרד מן הדף הזה ...

בחור, כיצד אתה קורא את התועה?

— מרים אני קצת את הנמרא הגדולה ומניחה בקצה על ראשי,

וקורא ...

בחור, הרי הנמרא הגדולה מאפילה באופן כזה? ...

— אני מדליק נר, ומאיר בו בודי ...

בחור, בשבת?

— היד רועדת אמנם ...

מבלי הרגיש כמעט בדבר, יצאתי את העיר. הרחק, הרחק

בשדה נגלה לי המון מטיילים. שמלות לבנות, כחולות, ורודות ושאר

בגדי צבעונין ניססו במרחק, בתוך זהרי האויר.

על הגשר שבקרבתו עמד עמי ערוב-התחומין, התעכבה

עלמה אחת, הביטה כה וכה, אחר כך גנחה קצת, הוציאה מכיס בגדו איזה דבר לבן והצפינה אֵיזו בחפזה מתחת לאחד מקרשי הנשר והלכה לה.

מהלכה הנאה של העלמה צדני ונמשך לבי לדבר עבירה...
 הדבר הלבן אשר על יד הנשר היא מכתב! ... מכתב פתוח...
 יעבר עלי מה! אני אקרא את המכתב מתחלתי עד סופו, רוצה
 אני לדעת מה כותב לה או הבה, מה כותב לה או הבה...

הוצאתו את הגליון הקטן והרביע מן המעטפה, התחלתי קורא —
 והנה הוא מאביה... אלא שאת המכתב לא הנחתי מידי בכל זאת,
 וקראתיו בדלוגים, כי מאביה היה המכתב הזה...

... בתי הנחמדה! ראשית מודיע אני לך כי שלום — רבים
 הם בניו־יורק משלנו — העבודה קשה — מה שלוקך את? עובר אנכי
 ואיני מרגיש בקושי... הרי יחידה את לי... אתמול ראיתי את שלמקה.
 ספר לי חדשות מזפרון... תופרת את? — אמנם טוב שיהיו לך איזו
 רובלי-כסף לכרטיס-המסע שאשלח לך בקרוב... יחידתי... מה מאד
 הייתי רוצה לנשקך בעיניך השחירות... שלמקה ספר לי—תמה אני,
 מדוע את נותנת דריסת-רגל לספירזון על מפתן ביתך... יחידתי, בעת
 האחרונה, לא ארע, החלומות מבעתים אותי... ספירזון וספירזון...
 אולם החלומות שוא ידברון... אויה! כשתבואי אם ירצה השם הנה,
 אוהו! אתן לך, לאה-לי, חתן, רבים הם בניו־יורק! הוי, עד כמה
 הייתי רוצה, אני, אביך שלך, לנשקך ברגע זה בעיניך השחורות!...
 הדודה שרה-רחל — גם בן אחותי —

הנחתי את המכתב במקומו ומהרתי ללכת בעקבות העלמה.
 כשעברתי על פניה הסתכלתי לתוך העינים השחורות, שאביה רוצה.

כל-כך לנשקן ... איזו עצבות נשקפה מתיכן והיא מתוחה גם על הפנים
הרכים והיפים .

חרד כי רנע הלב : החלומות אולי לא שוא ידברון ... ספירזון —

ספירזון —

ואני הולך לי כבר בצדי הכביש , והכביש צוהל . כל החיים
יצאו מן העירה על פני הכביש ... והכביש ארוך מאד ; אומרים שכביש
זה משתרע עד לקוברין ... וקוברין רחוקה מאד מפה . השמים האלה
הולכים וכלים , ורקיע חדש מתחיל ומתמתח על פני קוברין העיר .
והכביש צוהל ! הכבר הירוק שמשני צדיו צוחק ורותת תחת
מעוף צפריו . העצים הבודדים , מלכי הפקר הטובים , עדו את גְּנִיָּהֶם
והורידום על עיניהם עד הצואר והפקירו את ממלכתם לכל חי , וביום
השבת — לבני ישראל ...

והכבר צוהל —

* *

*

קָבָה דוּדֵי לְקִרְאֵת פְּקָה !
אָבָא שָׁב מִבֵּית־הַתְּפִלָּה .
אָבָא קָדֵשׁ עַל הַיַּיִן ,
אָבָא בָּצַע פְּכָר הַחֲלָה ,
אָבָא אָכַל פְּכָר פֶּשְׁטִידָא
עַל צְמוּקִים וְעַל שָׁמֶן ;
רִיחָה עוֹד לֹא פָגַעְדִּין .

אֲמַנָם לֹא רַק רִיחָה נְרִידָא ...
 וְכָבֵד בִּרְךְ אֶת "הַמְּזֻמֵּן",
 וְגַם עָבַר עַל הַסְּדֵרָה,
 וְכָבֵד חָלַץ אֶת נַגְדָיו, --
 וְהוּא יֵשֵׁן שְׁנַת עֶרְבָה:
 נִחְרָה בָּאָה כְּכָר מִהֲדָרוֹ,
 "שֶׁבֶט־מוֹסֵר" כְּכָר עַל פָּנָיו ...
 עָלָה נֶפֶל בְּתוֹךְ עֲלָיו,
 נֶפֶל אֶרְצָה עַל מְטֹאָיו ...
 וְכִלְתֵּךְ כְּכָר הַתְּקַשְׁטָה,
 יֵצְאָה אֶת הָעִיר הַשְּׁלֹנָה --
 בֵּין הַשְּׁדָרוֹת יֵצְאָה הַיִּצְקָא!
 בֵּין הַשְּׁדָרוֹת קֵךְ תַּחֲכָה --
 לָכָה דוּדֵי לְקִרְאֵת פְּלָה!

* *

*

לָכָה דוּדֵי לְקִרְאֵת פְּלָה!
 לֹא בְשׁוֹק עַד יַד הַחֲנוּוֹת --

שָׁם לֹא תִמְצָא אֶת הַנֶּעֱלָה ;
 לֹא בְּחֻצוֹת הָעִירָה —
 שָׁם לֹא תִמְצָא אֶת „הַיְקָרָה” ;
 לֹא בְּבֵית הַדּוֹדָה רִיבָה —
 שָׁם לֹא תִמְצָא אֶת הַחֲבִיבָה” ;
 לֹא בְּבֵית הַסֵּב ר’ יְהוּדָה —
 שָׁם לֹא תִמְצָא אֶת הַתְּמוּדָה ;
 רִיקִים עֵתָה פֶּךָ הַשּׁוֹקִים ,
 סְגוּרוֹת עֵתָה כָּל הַחֲנוּיֹת ,
 וּבְרַחוּבוֹת דְּמָמָה, דְּמָמָה —
 שְׂכִינֹת־יִשְׁבֵּת זוֹרָה יִצְמָה ...
 בְּבֵיתָה שֶׁר הַדּוֹדָה רִיבָה
 אִין פֶּךָ עֵלְמָה, אִין כָּל רִיבָה ...
 נָשִׁים שְׂכִנּוּה, נָשִׁים צְנוּעוֹת,
 שְׂמָה בָּאוּ לְשׁוֹחֵחַ ,
 לְשׁוֹחֵחַ וּדְהֶאֱנַח ;
 הַסֵּב ר’ יְהוּדָה קָם מִשְׁנָתוֹ , —
 יוֹשֵׁב הוּא עַל נְמָרְתוֹ ....

גְּדוּקָה , עָבָה הַנְּמָרָא !
 קִישוּת , קִישוּת הַהֶקְכוּת !
 עַל הַדְּפִים פְּתִימֵי־כֶתֶם ,
 רִיחוֹת־טַבַּק , זַעַת טְצָחוֹת ...
 וְרִי יְהוּדָה יוֹשֵׁב בּוֹדֵד ,
 מִקְפִּיט מְצָחוֹ וּמְהַנּוֹדֵד ...
 עַל הַיְרֵמוּלָקָה הַמְכַעֲרָה ,
 רוֹעֵד קוֹרְאוֹר עָלוֹב , יְתוּם –
 קָבָה דוּדֵי קְרָאת פְּקָה !

* *

*

לְכָה דוּדֵי קְרָאת פְּלָה !
 עַל הַכְּבִישׁ , שָׁם בֵּין הַשְּׂדֵרוֹת ,
 הִיא יוֹשֶׁבֶת פְּתַח אָדָה .
 עַל הַכְּבִישׁ , שָׁם בֵּין הַשְּׂדֵרוֹת !
 בְּנוֹת־יִשְׂרָאֵל שָׁם מְטִילוֹת ,
 ...עֵצִים גְּדֻלִים , שׁוֹשְׁנִים וְרֵדוֹת –
 בְּנוֹת־יִשְׂרָאֵל מָה חֲמוּדוֹת !

רוח תשוב, שמש יהל –
 הוי, מה יפות בנות ישראל!
 בבגדי שפת, בשמלות צחורות
 התנוססנה השחרחרות
 והנאות פשולמית –
 קוצות ראשן קצת פרועות –
 בנות ישראל פנות צנועות,
 לא תסרקנה ביום השבת,
 את הלינטות וממפחותן
 על צואריהן קשרו אותן –
 לא ישאו מינא ביום השבת –

* * *

לכה דודי לקראת פלה!
 על הכביש, שם בין השדרות –
 נערה יפה, נערה רכה,
 יושבה, יושבה תחת אלה –
 יושבה, יושבה היא ומחכה...
 לכה דודי לקראת פלה!

והכביש ציהל — ואני הולך לי יחידי, מלפני ומאחרי מטילים להם יהודים חנונים, שבכל ימות השבוע הם טרודים בעבודה ובראגה, עומדים בתוך חנותם, ידם האחת נעוצה, מחמת יאוש בכיס בגדם, וידם השניה מפשפשת, מחמת יאוש בזקן, שלרוב הוא צהוב. וכשנבנם „המזיק“ הקטן: אבא מצאתי נקב באגוז, תן לי אחר! — הוא בועט ב„מזיק“ זה ברגל גסה: לעזאזל! אל „החרר“! אל הרבי! אותם היהודים — משבאה הזבת ... אמנם לא כל נשי ישראל יפות הן, אלא כלן נשות-חיל הן ויודעות להכין מטעמים לשבת, כל אחת לפי פרוטותיה.

והבעלים, כיון שהסיחו את דעתם מכל דאגת-חול, לבם זונה אחרי הנאה של עולם-הזה; וידוע דבר זה לכל יהודי כי אחרי סעודת-שמנים גם טיול כל-שהוא עלול להחלים ויציאה כל-שהיא אל פני אויר-השדה, „לחטוף“ שעה קלה ריח עשבים. זהו דבר המועיל לבריאות; ויהודי הרי רוצה בכל אופן להיות בריא ... וכשהולכים לשם טיול בעלמא, הירים משולכות לאחור, ו„המזיקים“ הקטנים אינם הולכים אל החרר ללמוד פרק — הפרק לא ימלט! והמה נגררים אחרי אניהם, ויש שגם ה„פלונית“ מוקרת קצת משעות השינה, ומתנהלת לאטה בצד אישה וצאצאיה, אלא לרוב היא מתחרטת באמצע הדרך והיא שבה לביתה. אם מוצאה היא בתוך הקערה שְׁרִי „טשולנט“, חטמה מתעקם קצת מן המראה ומן הריח: — שיטים, מה ראו בתפוחי-אדמה אלה כדי להשאיר! —

— שבת-טובה! שבת-טובה! מברכים אותי יהודים המכירים אותי, ושאינם מכירים אותי.

— שבת טובה לכם, שבת טובה!
והבכר צוהל — ובמדה שאני מרחיק ללכת, הולכים היהודים,

שידיהם משולבות להם מאחוריהם. ומתמעטים, ובחורים שספק תחום-
שבת אינו מעסיק את מיחם. פיסעים בפסיעית נסות הלאה נבר,
ממהלכם המיבטח. פי באים הם לחלל פה את השבת במחשנה תחלה,
וכשאז ימששו בכיסיהם — ימצאו אצל כל אחד מהם פפירוסים בלי
כל ספק.

חברת בחירים עברה על פני, בחור אחד שהיה לבוש כתונת
אדומה הלך בראש.

כתונת אדומה. כתונת אדומה—ובזפרון!

כמדומה לי שהכירו בי, פנים-חדשות, כי סיד שראוני התחילו
לומר: אָח, אָרימע אַרבייטער!..

בני-ברית, בני-ברית... ובזפרון!

לאחר רגעים אחדים עברה על פני חבורת בחורים שניה, בחור
אחד שהיה לבוש כתונת כחולה הלך בראש.

כתונת כחולה, כתונת כחולה ובזפרון!.

הסתכלו בי הבחורים יעברו, ואחרי רגעים אחדים הניעה אלי

השירה: אֵהיים פֶּאַר דעם יודישען אַרבייטער!

פועלי-ציון. פועלי-ציון... ובזפרון!

נשאתי את עיני — מרחוק נראו לי שתי החבורות, כשהן הולכות,

קדימה... אל היער השחרחר, כל אחת הולכת ביחידות ואינה מצטרפת

לרעותה וכברת הארץ שביניהן כל-כך קטנה; על נקלה היו יכולות

להצטרף... צלילי-שיר עוד מניעים אל אזני, אי אפשר עוד להבדיל בין

המלים, נדמה לי שזהו שיר אחד — הצטרפו השירים והיו לאחד...

נשאתי את עיני — שתי החבורות הקטנות ירדו מעל הכביש

ונכנסו לעבי היער שעמד והשחיר בצדו. והכביש השהרע הרחק,

הרחק לפני, כשהוא ריק ופנוי כאלו הקדוש-ברוך-הוא יעבור עוד מעט
בוה במרכבת-אש.

בלי כונה נתקל מבטי ביער —

דיסקוסיה, דיסקוסיה... ובזפרון!

השמש עמדה בנבול שמי המערב, ואולם עוד היה היום גדול, —
צעדים ושיר אהבים נשמעו לי מאחורי. הפניתי את שכמי:
בתולה גדולה הלכה אחרי. ההליכה הגסה, בקלופה עם הפסים
האדומים והכחולים והשמלה בעלת צבעונין מבהקים, נתנו אותותיהן,
כי הבתולה הלזו היא מן הכפריות, המשרתת בבית אחד, מבעלי-
בתי העיר, והתקשטה זו בשמלות שבתה והולכת לה לכפרה הקרב
לכלות שם שעות אחדות, בחברת... נו, אלהים יודע אותה! שפתייה
המשורבבות והמלאות דם, שהעליונה כמעט נגעה בחטמה, הקיאו:
זו איך האב דרך ליעב, מיון שהיערער קראסאוייעץ! — יצורי גוה
של ריבה זו רעדו מבעד להבלוסה, הלסתות המלאות האדימו, העינים
השחורות והקטנות מאד הביטו ארצה, כאלו חפצו לברוא, זכר מן
הארמה.

הפכתי את פני וחכיתי רגעי-מספר עד שתעבור הלאה.

נכנסתי היערה — את עצי היער הזה, שמרחוק נראו לי כדבקים
איש לאחיו, מצאתי עומדים כל אחד יחידי ונבדל... אור וחשך שמשו
בו בערבוביה ועשן קל תמר בעבי היער בין העצים... לפעמים רפרפו
בחלל היער חצאי-מלים וצללו בדממה, איזו קוקנה, חבויה על אחד
הענפים, קראה: קו קו! — קו קו? — כלומר: איכם יהודים כשרים?
איכם? האספו נא וראו את בחוריכם, העוסקים בדברים בטלים —
ומחללים את השבת...
קו-קו? קו-קו?

והיהודים הכשרים לא יבואו — יותר מתהום-שבת אינם תולכים...
 בשובי הביתה כבר עמדה השמש בשפולי המערב. איזה עצבות
 של חתימת שבת פעפעה באויר. מספר התולכים על הכביש כמעט
 שלא נתמעט, ואולם הכל חוזר אל העידה, הכל שב... החיים תולכים
 ומסתלקים מעל הכביש, אָגל אָגל הכביש, הבטתי עוד הפעם אל
 המערב. וארא את השקיעה.

כשנכנסתי הביתה. השתפכו על ראשי קולות חביבים:

— אוה! שבת תמימה! בקשנו וחפשנו—איה, הפולנאי שלנו?

היכן, הפולנאי שלנו?!

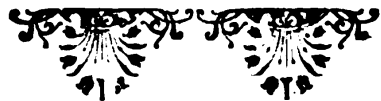
— שלש-סג' יש?

— יש ויש! נו, עוד נתחשב...

— אוה? ... אִיִּמו עלי גם באגרוף.

תיכף אחרי, ההבדלה בשמע מבית השכן גנינה של פסנתר,

דהגנינה-נגינת חול—

ד.

מוצאי-שבת.

למיצאי-שבת נכתקה הקדושה ביחד עם היראה מפני חלול שבת, ובא הערב היפה שיש בו ממנוחת שבת ומעונג של חול. סמוך קצר-צואר, קצר-רגל ושכלו כרם, מאותם הסמורים הכרסתנים הנדולים, המצוים בבתי הליטאים בליטא, עמד בראש השלחן והשמיע קול רתיחתו. הכל לבן וחם פרץ ותמר מנל נקביו וחלוציו ופרש כמו אד על עיני כל המסובים.

לפני שעות אחדות ראיתי אותו הסמור בבית-המבשלות. עמד לו צהוב זה על איזה ספסל בקרן-זווית, שותק ועלוב. נגעתו בו באצבע— קוד של קפאון. אי-אפשר היה להאמין שבר-מינן קופא זה יתחמם בעוד מספר של שעות מעטות עד כדי רתיחה צוהלת ויעלה מחוזהו הכל חד ומנעים שכזה:

והקה צח וטוב ורותח, והרי הוא מדיח בפיות המסובים שאר שימנם ושאר ריהם של מאכלי השבת.

אחד המסובים יושב על קופסת טבק ונלילי נייד ועושה פפירוסות. הפפירוסה האחת כבר נעוצה בין שניו, והרי הוא מעשן ועושה את מלאכתו כבת-אחת; הפה שיאף והוד מפטמת את גליל-הנייר, נכר

שהעשין חביב עליו מאד, הפפירוסה ממש שהיא מרקדת בין שפתיו.
אפטר לציר לעצמו, עד כמה קשה לו, לאברך זה, להתאפק
יום שבת כלו! ...

אני עמדתי בפתח הדלת ונמלכתי עם לבי אם להכנס, או לשוב
ולבוא לאחד החדרים הריקום לפי שעה ולהתיחד עם עצמי. פניהם
של רוב המסובים היו זרים לי. רגע עמדתי ובחנתי את הפנים החדשים
ואת צהלת-החולין הלזו, והנה אחת מעלמות הבית עוברת על פני.
עצרתי בה, נחנתי אל אזנה ולחשתי לה את שאלתי:

מי המה בני אדם הללו? ...

— יהודים. רגילים הם לבוא לביתנו אחרי ההבדלה לשם
פמפיט כהם ולשם כוס חמין רותחת אחת ושנית... רואה אתה, שני
דליות מים שופכים לסמוור זה.

— שני דליות מים? — כתפלא אני בוזשאי על אזנה הקטנה

זהיפה.

— מי נהר! ...

— מי נהר? ...

— הם מתוקים וצלולים ...

— מתוקים וצלולים, ונכראו להבין במה בשביל שוטר

השבת?

— בערב הולכים שואבי המים אל הנהר ושואבים את מימיו

החיים והקרים בשביל סמוורי העיר.

— וביום?

— ביום בהיר רציה שם הנערות עם הסרינים והאלונטיות

הלבנים התלויים על גבי כתפיהן ורוחצות בגליו הקטנים והזפים את
בשרן.

— והנערים ?
 — הנערים ? שני עברים לנהר ...
 — והיהודים הללו גם הם רוחצים שם ?
 — לא. הם אוהבים רק את הנהר ...
 נתתי לה ללכת. אזנה הקטנה והיפה, שלחשתי עליה את
 שאלותי הקצרות, התאדמה קצת, כאלו נגעתי בה בשפתי ... אוון
 קמנה יפה ואדמדמת!
 רגעים אחדים נשארתי עומד על מקומי, להקשיב ולהתכוון
 אל המכוכים העליונים, העוסקים בפטפוט סתם, ואנב גם בשתיה של
 תה צלול ורותח עם ריח הנהר ...
 במשך של חצי שעה נתרוקן הסמיור והנערה המשרתת באה,
 הסירה את הכיסוי שלו שנצרכה בו, ושפכה לתוכו דלי מים שלישי.
 — ממימי הנהר ?
 — לא, ממי הבאר שבחצר ... וכי מה, העודו רוצה לשתות ?
 — לא, אהרי שטעמתי פעם ממימי הנהר לא אשתה עוד ממי
 הבאר. איני רוצה ...
 — והם ישתו !
 והם שתו ! הם הוסיפו לפטפט ולשתות, ולא הרניצי בובר.
 אמנם כשהסתכלתי בפניהם היטב, ראיתי שזקניהם אינם סרוקים
 ואינם עשויים, זקנים המקבלים את המראה שנותנות להם הרוח
 הנישבת, הירד הפולה והירד המורטת ... למצחיהם אין צורה של מצחות
 כלל; גמים קטנים של קמטים קטנים; בכל קמט יושבת לה דאנה
 קטנה, בת פרוטה ומנמנמת ... טוב ויפה שמנמנות הדאגות הקטנות
 הללו לפי שעה. מקיצות הן בודאי, כלן, ברגע אחד, ומצפצפות,
 כלן, ברגע אחד — בררר ... והשפם שלהם — — אי, השפם

שלהם! כומס הוא ונובל הוא מתחת לחטמיהם... אוי, אוי טבק
מריחים הם! ...

מה טוב שאין אני יהודי שכמותם!

הפכתי את פני ונמלטתי לחדרי הסמוך, שלא העלו בו אור.
השתרעתי במלוא קימתי על הרפידה וכבשתי את פני בכר
הקטן שהלבין באפלת החדר, וההרהורים הקלים התפרצו לתיך מוחי
בעד אוני הגלויות על כרחי —

מה טוב שאינני יהודי שכמותם! לו הייתי יהודי שכמותם, אז
הייתי בודאי או חנוני או מגיד או משולח או בן או בן-
תורה סתם והייתי מריח טבק, מזורר ומנבל את שפמי... חי נפשי,
שכל אותם הבריות, היושבים אל השלחן ושותים תה ומעשנים
ומפטפטים, הנם או חנונים או מגידים או משולחים או דינים או בני-
זורה סתם, ויש להם בודאי כבתיהם נשים צנועות ומכוערות, בנים
עם חוטמים זבים ההולכים אל, החדר" וציציותיהם סרוחות על גבי
הטבנסים מלפניהם ומאחריהם, ותינוקות מוטלים במטות הפיכות
בתוך מכול של כסתות ומבוריהם מציצים מן הכתנות הפתוחות
והנאלחות...

מתהפך אני אפרקדן, כתלי החדר נמים בארבע פניתיהם
האפלות, רק התקרה ערה ומסתכלת בי מגבוה בעין גדולה ולבנה.
... אוי לי! אוי לי! לו היתה לי אשה צנועה ומכוערה לא
הייתי אוהב אותה בשום איפן... ולא הייתי מכחש גם ממנה את הרבר
הזה; בכל יום ובכל שעה הייתי אימר לה ישר: אין אני אוהב
אותך! ולו גם הרעישה עלי עולמות, ולו גם מרטה את כל זקני, ולו
גם לא נתנה לי חלוק לבן לשבת... לא הייתי מכחד ממנה!

חי האלהים, הייתי מעורר אותה גם בלילה! — הה, הה! —
 יודע אני את אשתי שלי — היא היתה נמה בודאי בצניפה! —
 ונוצות הכר היו מתעופפות כתולעים לבנים ושוקעות בשערותיה
 הפרועות; הידים הרזות היו נחות בודאי על לוח החזה וקשקשים של
 דגים מלוחים נוצצים עליהן. אוי... לו רק תהיינה הידים הללו טמינות
 תחת השמיכה, תחת השמיכה... וְהָיָה עֲצָמוֹ? אוי לאותו חזה! צנום
 ומדולדל! כמה תינוקות כבר מצצו את לשדם של שָׁבִים אלה! והרי
 הם נופלים כשתי חתיכות של אומצה מעופשה — תחת השמיכה!
 תחת השמיכה! ... מה שנורא ביותר: נחרת אפה... אימים היא
 מהלכה עלי! בלילה, בלילה הייתי מעורר אותה ואומר לה: אין אני
 אוהב אותך!

מחברת העלמות היפות והצעירות הייתי בורח, אף-על-פי שהייתי
 אוהב אותן בכל לבני העלמות היפות והצעירות לא היו מבינות אותי לא
 היו מרגישות בצערי... צר לי מאד! צר לי מאד! הן היו יורקות
 בודאי בִּפְנֵי בעל-האשה, שנודף מחטמו ומקנן, ושציויות מלית-
 קטנו טופחות לו בברכיו... ולו אירע אסון... בטעות, לו אירע וירקו
 בי? .. פי... מה מכוער! ... תיכף הייתי תיחב בלבי את השכין הנדול
 בעל-החוד, שאני חותך בו בשבת פרוסות, המוציא לאשתי וילדי...
 אשתי וילדי... אוי — בביתי לא היו שוכנות רגלי בשום אופן...
 בחנות, בבית המדרש, ובמוצאי-שבת בבית החם והטוב הזה, לחדות
 על כוס תה, על פפירוסה ועל דבר של מה-בכך, שהלשון והמוח
 רגירים במ בין יהודים כנילי; בין היהודים הללו אפשר לבוא לירי
 היכה-דעת גמיר, עד שלא להבחין בין מי הנהר למי באר חפור...
 רעד קל עבר בכל בדי גוי, מששתי בסנטרי... אין זקן! לאור
 הנפרוד הצתי ראיתי והנה גם, מלית-קטן איננו יורד על מדותי...

גם אשה צנועה ומכוערה, כמרוטה, שאין לי! ... אי, אי הרהורים שלי!
 אין אני שכמותם כל עיקר! ...
 והעלמות היפות, חי נפשי שלא תירקנה בפני! כלום אין אני
 יודע לנשק?

לנשק, לנשק... לאו כל הבחורים יודעים את זה!
 קרה לי פעם וטיילתי לבדי בין שדרות של אילנים ענפים, היתה
 שעה של בין השמשות, קרני שמש אחרונות נועו על הצמרות
 וכוכבים התחילו מציצים בין הענפים, ומירי היום נרדמי ומירי הלילה
 געורו, ושמתי את לבי להתכונן אל האנשים כיצד המה איהבים...
 איזה בחור לחץ את אהובתו אל העץ ונשקה בלי הרף בלכתה האחת,
 ונרמה לי, לכתחלה, שהוא עקר גור מן האדמה ולועטו בין שניו...
 נערה עניה! אנה היא באה עם הלחי האדומה האחת? לבית
 הוריה? הם יכירו בה תיכף... לרעותיה? ועל לבן לא יעלה שלחיה
 נתאדמה מנשיקות אוהב...

תחת אילן אחר שמעתי זוג שני מתלחש. יש זוגים, שהם
 מתלחשים גם בעמדם בצל העצים, בשעה של בין-השמשות... אלה
 המה מאנשי המעשה, המביאים כבר את אשרם בחשבון ויודעים את
 משקלו: בקרוב, בקרוב יכנסו לחפה ויולידו בנים ויפתחו חנות-
 מרכולת, או יעסקו בדבר הדומה לזה... אין אני אוהב להתעכב על
 יד הזוגות הללו!

הזוג השלישי היה חבוי עמוק עמוק באילנו. מרחוק נרמה לי,
 שאיזה חתול עימד על כר חלב מתוק ומלקק, מוציא לשון ארוכה
 ידקה ומלקק... בעמדי כבר בקרבתו של האילן, הגיע לאוני קול נערה
 מתהננת: — עזבני! ... עזבני! ... — לסוף הגיחה מבין הענפים

פריעת שער, מטפחתה הקלה תלתה לה בכתפה האחת, היא מתה
 בשריולה את לחייה ואת קצות שפתיה... — נָבֵל, את השוקולדה
 שנתן לי מצץ מבין שני... —
 ומה שלקק לה בלחייה לא חרה לה. פתיה שבנו...

מחר אלך ואתיצב על אם הדרך, העולה אל הנהר, ואמנה את
 הסדינים והאלונטיות הלבנים שעל גבי כתפי הנערית הליטאות, העוברות
 על פני אל נחל המים הצלולים... ולעת-ערב, בשוכן העירה, אלך
 ואשאל את פי הנלים: מה דברו עלי העלמות? ...
 קמתי ממושבי ואקרב אל החלון. אור הלבנה התנור רעד על
 זרועות ידי, שרבצו על גבי אדנו של החלון.

הלבנה והכוכבים! ... הו כמה פעמים נשאתי בגללם חן וחסד
 מלפני עינים שחורות, כחילות, חומות... לא היתה עיר שלא תאהב
 נערה בשעה שלבנה חִנְרֵת מוילה את כספה הלבן על דודה, ובשעה
 שכוכבי-הזהב הצוהלים זורחים לכבודו ברקיע התכלת.

לא אפתח את פי לשמן... אולם לפעמים עולה על לבי המחשבה
 הנוראה: וכי מה יהיה אם יָבֵנו הלבנה והכוכבים בשמים בזמן סן
 הזמנים! .. לא אפתח את פי לשמן!

דלת חדרני נפתחה. זרם של אור המנורה התלויה בתקרת
 החדר השני הציף את החדר האפל. הפניתו את שכמי: ראש יפה תחוב
 בפתח הדלת ושהי עינים יפות מציצות בי.

— מי זה עומד בכאן?

— אני...

— אה, יחירי?!

— כואי ונשבה יחד.

פקפקה רגע ה ב י ש נ י ת ה י פ ה , ק ר ב ה ב ט י ס ה א ח ת א ל ה ח ל ון
ו ע מ ד ה ל י ד י ... ש ע ר ו ת א ה ד ו ת נ פ ל ו ע ל מ צ ח י ו ע ל ע י נ י . ה ל ב נ ה
ה א ח ת נ ש ת כ ר ה ב ת ל ת ל י ל כ מ ה ל ב נ ת , ה כ י כ ב י ם ה ל ו ה ט י ם ה ת ל כ מ ו
נ ש ע ר ו ת י , ו נ ד מ ה ל י ש ע ו ד מ ע ט ו צ ר ב ו א י ת י ב מ צ ח י .

א ח ו ת י א ת י ד ה ה ק ט נ ה ש ל ה נ ע ר ה י ה ק ר ב ת י א ו ה ה ל מ ו פ י .
י ו ד ה ח מ י ט ה ר ע ד ה ר ע ר כ ל ש ה י א , ו א ו ל ם נ ש א ר ה ב כ פ י .

ר ו ח י ת ה ל י ל ה ה ק ל י ת ר פ ר פ ו ע ל י ב ע ר ה ח ל ון ו ה ת ח י ל ו מ ל ב ו ת
ב י ל ב ה . ל ב י ה ת ח י ל כ ב ר מ ה ז נ י צ ו צ ו ת .

ה י א ה ס ת כ ל ה ב י ר ג ע י מ ס פ ר , ל א ח פ צ ה כ נ ר א ה ל ה פ ר י ע נ י
מ ה ר ה ו ר י ש נ ש ק ע ת י כ ם . ל ס ו ך ה ר י מ ה ק צ ת א ת ר א ש ה י פ ה ו ש א ל ה :

— ע ל א ד ו ת מ ה א ת ה ח ו ש ב , א ח י ?

— ע ל א ד ו ת ה ל ב נ ה ו ה כ ו כ ב י ם , א ח ו ת י ...

ה י א ה ו ר י ד ה א ת ר א ש ה ע ל ל ב ה , ו י ד ה ה ק ט נ ה ל ח צ ה א ת י ד י
ע ר ל כ א ב .

— — י א ק , ל מ ה ח ו ר ו פ נ ג , א ח ו ת י ?

— — מ ל ח י צ ת י ד א ח י ...

ר א ש א ח ו ת י צ נ ח ל ג מ ר י ע ל ל ב ה , ו כ ס ך ה ל ב נ ה נ פ ל ל ע י נ י
ע ל ש ע ר ו ת ה מ ש י ה ש ח ו ר ו ת . א נ י מ ה ר ת י ל פ ר ש ע ל י הן א ת י ד י ו ל א ר ו ג
ל ה א נ ד ה ע ל ת ל ת ל י ה .

כ ל א נ ד ו ת י ה י פ ו ת נ י ל ד ו ע ל ת ל ת ל י א ה ו ב ו ת ...

האגדה.

אוהב אני את הרוחות הקלות הבאות מרחוק והמרחפות לרחוק;
 הנולדות עם שמש במזרח וגועות עם שמש במערב.
 מלטפות הרוחות הקלות וגועות, מלבות הן תקוות בלבות
 יצורים, תקוות בנות-ייומן.

ואוהב אני את רוחות הסער הגדולות המנשבות מצפון וסיערות
 אל דרום ומטאטאות בדרכן את אדמת העולם וסוחפות אתן את
 החלאה ואת עפר הארץ הדק המלא תולעים...

מְהַבְעֵמֹת הַרוּחוֹת בְּעֵבְרָן וּבְטַהֲרָן אֶת הָאָרֶץ, אֹרֵם אִי-אִפְשֵׁר
 לָהֶן, לְאוֹנֵי הָעוֹלָם הַנְּכֹבֹת, לְהַבְחִין אֶת דְּבַרֵי הַרוּחוֹת הַגְּדוֹלוֹת
 הַמְּסִירִים מִתּוֹךְ כַּעֲשׂ בֵּין שְׁנֵי הֵן הַלְּבָנוֹת.

רוחות קדמוניות הנה, שעדיין זוכרות את הארץ ביפיה ובוהרה
 לפנים, ורואות אותה בשפלות עמירתה כיום הזה.

מתרעמות הרוחות, ודבר לא יציל העולם הנבוך מפיהן...

אוהב אני להקתוֹגֵף בְּרַגְלֵי הַהַרִים הַרְחִיקִים, עֲמוּסֵי שְׁלֵג-הַנְּצַחִים—
 לֵב שׁוֹדֵי הַקָּר וְהַלְּבָן. מִמַּעַל לַהַרִי הַשְּׁלֵג תְּלוּיִם נִשְׂרִים, הֵם קִפְאוּ
 בְּאוֹיֵר, כְּשֶׁכִּנְפֵיהֶם עוֹד פְּרוּשׁוֹת וְרֹאשָׁם עוֹד מוֹרֵם לְמַעַלָּה — הֵם קִפְאוּ
 עַל לֵב אֲדֹנָי.

שֵׁם, מִן הַהַרִים הֵם פִּירְצוֹת רוּחוֹת הַסַּעַר הַגְּדוֹלוֹת, הֵן פּוֹרְצוֹת
 מִחַיֵּה אֱלֹהִים — זְכוֹנוֹת הַקְּדוּמִים!

וּנְתַלּוֹת הַרוּחוֹת הַלְּלוּ עַל כִּנְפֵי הַנְּשָׂרִים הַקְּרוּשׁוֹת וְנוֹסְסִים
 זְכוֹנוֹת חַיִּים בְּאוֹיֵר הַקָּר וְהַכְּחוּל, וְסוּעָרוֹת עַל אוֹנֵי הַנְּשָׂרִים הַמְּתוֹת
 אֲנִדּוֹת הַקְּדוּמִים.

בערבי הקיץ היפים על רחבת כרים ושרמית פנשוני הרוחות הקלות. הן התרפקו על לבי ולחשו באוני לחישות-חלימית וספרו עמדי על אהבת הארץ. ובלמדי את שפתן הקלה ואדע ללסף כמוהן, ואדע להפיח חלקות כמוהן, ואדע כמוהן לרפרף על נשמות בנית האדמה. ויהי כאשר בגר בני לבי וחלומות הארץ לא השביעו את נפשי, שלחיני הריחית הקלית אל ההרים הרחוקים, למקום שם תסערנה הריחית הגדולית. למקום שם תפריצנה ממקורן, ואבוא להכתיפף ברגלי ההרים ההם, להשתרע על לב שדי הלכן, ולספונ אל עיני את הזכרונות החיים התלויים על כנפי הנשרים הקרושות.

אני את שפת הריחית אדעה .

. מנשבות הרוחות הגדולות, מסתובבות בצוארי הנשרים הנטוים

הקשים —

הו, מה סביכים מעשי בראשית!

... שורקית הסערות ונבלעות באוני הנשרים המתות.

הי כמה עולמית כבר נבראו ואברו בתהומות נשיה!

... מתחיללות הרוחות ומנערות פתי שלג למאות ולאלפים מעל

לבות ההרים ומסערות איהן באויר... קיפאות הפתים הלכנית באויר —

הו כמה עולמות שרים שירי תפארת ויוצאים במחולות לקראת

הקדוש ברוך-הוא, וכמה מצבות כבר נחצבו מלכו הלכן לעולמיו

שאברו!

נוצצות המצבות באויר.

... הנה שקמי הרוחות הגדולות. הן נחות על כנפי הנשרים כאלי

המניהה. נמית הסרות ולוחשות מתיך חלומותיהן.

ואגרות הקדומים מה יפית!

להנים — ואור הלבנה כאור החמה, פני הלבנה כפני השמש...

אודם של ארגמן היה ללבנה, ותיף בעלמה אשר לחי-שושנים
 לה. ותיף ותאדם מיום אל יום ותתגעגע לחתנה הרחוק, אשר לא
 ידעה עוד פנתו...
 העננים, כושי-השמים הפוחזים, אשר גם ביום גם בלילה התגללו
 בטלים, בלי כל מגמה ותכלית, ספרו לה על אדותיו בראשינה...
 — שלום לך, מלכה, מאת חתנך! ראינו אותו היום והתענגנו
 מזויו. הו כמה זיו!
 רעדה הלבנה וארגמן משנה כסה את פניה היפים.
 — מה שמו?
 — השמש!
 — השמש... השמש... — לחשה הלבנה לעצמה ויצוריה רעח
 כשדי עלמה צעירה לרגש אהבה ראשון.
 — ומה מראהו?
 קמו העננים מתפעלים, מחאו כף וקראו:
 — אבירו של השחקים! רוחץ שבעה עולמות בזהרו! וזהב
 קרניו משהפך בכל פנות השמש לכשר את בוא האביר.
 — השמש... השמש... לחשה הלבנה לעצמה, — רוחץ הוא
 שבעה עולמות בזהרו... —
 — וזהב קרניו משהפך בכל פנות השמים ומכשר את בואו!
 — ומכשר את בואו... —
 — וכאשר יופיע — וצחקו לקראתו השחקים ומלואם, וצחק
 השמש גם הוא, ובצחקו ונעו על ראשו היפה תלתליו הבווערים!
 — תלתליו הבווערים... —
 — אך הנה הוא בא! הנה הוא בא! — העננים השיככים

התחילו מתופפים בידיהם ומשתחווים כלפי המזרח.
 אך התחיל הבקר.
 — השמש, השמש... — להשה צנועה-השחקים והסתירה את
 פניה המאדימים בחיק עב נחמדה.
 צעד השמש היפה בתוך עבי השיש והזהובן. טשו לקראתו
 הכושים השחורים בפיות פעורים להלל באיניו את הלבנה היפה, לספר
 לו כיצד האדימו פניה בהגידם לה את שמו.
 טשו לקראתו העננים בפיות פעורים, פרצו גלי הזוהר אל תוכם,
 נתמלאו פיות יגרונות העננים בזיוו של שמש, ולא יכלו לדבר, ולא
 יכלו להוציא אף הגה מפיהם...
 הסתכל השמש בפני הפושים הנחנקים באורו ונחך...
 פרפרו השדכנים האלמים בגופם, התעקלו כנחשים, הניעו
 בראשיהם לשמש —
 והשמש—הוא צעד על פני הרקיע והתעלל בכושיו השחורים,
 זרק עליהם מטר של קרנים חמימות, והם התעלפו ושבנו לתחיה וחזרו
 והתעלפו מעונג וכאב. גרפם בתלתליהם למערב, ובעמדו על פני
 התהום שלח אותם באש, והוא עצמו צולל ונהנה למראה העננים הנעים
 והמתרוצצים בלבות האש.
 עם-שקיעת השמש, הלכה גם מדורת האש שלחשה במערב הלך
 ועם. הלך ונוע. נופות העננים השחורים התחילו בולטים מתוך
 הלהבים הגוססים וקוראים לשמש שיעמוד.
 עמד השמש, חציו טובע וחציו נוסם על פי התהום.
 עמדו העננים הפוחזים וספרו על אדות הלבנה היפה.
 שמע השמש היפה וירעד, ויחשב להתפקע מנענועים חכלילים.
 לקח השמש וחצב ניצוץ מלבו, וזרק את הניצוץ המזהיר לעדת

העננים ואמר: שאו את ניצוץ-לבי זה ותנוהו ללבנה היפה. אמרו לה:
 „מתנה לך שלח השמש!“
 לקח השמש זורק את ניצוץ הזהב לשחק —
 הכוכב הראשון!

לערב נבקע לב עב נחמדה, והלבנה בְּרָדָה הופיעה בשפירד
 השמים הכחיל, ויטושו אליה העננים הפזיזים ובחיקם הכוכב המזהיר,
 ויאמרו:

„מתנה לך שלח השמש!“
 — השמש... השמש... — ולקחה הלבנה הורדה את מתנת
 אהובה, ואמצה אותה אל לבה —
 וכאשר תאמין אל לבה את הכוכב המזהיר, כן תחור, כן תחור.
 ממחרת חצב לה השמש עוד ניצוץ מלבו —
 הכיכב השני!

בערב השלישי קבלת הלבנה במתנה את שניב לבו השלישי...
 והלבנה היא מאמצת אל לבה הרועד את מתנות השמש, וכל
 ניצוץ ניטל ממנה קמעא קמעא מחכליל עיניה היפות, טפה מדטה
 החם והאדום.

מיום ליום תחור הלבנה —
 הן כמה כיכבים לה זורחים כלילה!
 רוערים כיכבי הזהב... הם זעים! הם זעים!
 כי איך לא יזועו השביבים החיים הללו חתיכות מלבו החי
 של השמש!
 מיום ליום תחור הלבנה —

כי איך זה לא תחור הלכנה, ולבו החי של השמש רוער
ומהבהב לעיניה! ..

אחותי היפה הרימה את ראשה, אשר צנח על לבי, שפשפה
בייניה היפות והשקיפה החוצה: השמים היו כחולים ועמוקים מאד,
בתוך ים של כוכבים נוצצים ורועדים עמדה הלכנה החורת...

— אתה פוסק באמצע? ...

— הסיף יבוא ... אני יודע אותו, לרגלי ההרים הרחוקים שמעתי-
רוחית הסער הנדילות יודעות גם לנבאות ... גמו רוחות הסער על
כנפי הנשרים, ונבאו מתוך חלומות באוני הנשרים הקתות — אני רק
שמעתי!

הן נבאו:

לא תם עוד, לא תם עוד לב השמש הגדול. עוד יחצוב ממנו
ניציות ללכנה ... עוד הרבה כוכבים מזהירים יעשירו את הלילה...
כי כל-זמן שלא תם עוד לב השמש הגדול, עוד יאהב השמש עוד
ישלח מתניתיו ללכנה, עוד ירוה אותה בנשיקות הזהב שלו! ...

רק אז כאשר יכלה בו לבו —

— או?

— או אוד לרגע הלילה ... או יעלה אליה השמש בלילה —

ובלילה בחיקי ..

— ואז?

— אילי יוליד השמש עוד שמשות ... אך הלכנה לא תהיה עוד! ...

— והכוכבים?

— הם יאבדו ... שרכני-השמים השחורים יבלעו את כהנות הכלה

..

— ועילמנו היפה מה תהא עליו? ... בלי לבנה וכוכבים! ...
 — אולי יהיו אז שמשות חדשות? ואולם ידאג לו הרור החדש
 לעצמו ...

הבטנו בחלון. במזרח כבר נגה כוכב-השחר. תרנגול טפס,
 אשר שכב תחת גדר לבנה מול חלוננו וחלם בדאי כי גינבים ממנו
 את כרבלתו. הקיץ בפחדים וקרא: קוקוריקו, פעם אחת מתוך בהילות,
 ועוד העם, ועוד פעם שלישית, מאני שקולו מצא חן בעיניו.
 אחותי היפה והחורה קמה, לחצה את ידי, אמרה לי: תערב
 לך שנתך? ויצאה את החדר.

... אחותי היפה! נדם כבר רשרוש שמלתה בחדרה... הנה
 אשמע; היא חולצת את נעליה החמורות... הנה אשמע!.. אחותי
 הכשרה! לחישות לחישות של „קריאת-שמע“.. הנה אשמע: המפיל
 חבלי שנה על עיני... עינים-שמים! ותנומה על עפעפי...
 עפעפים-שרעפים!.. היא נמה - הכשרה! איזה מתנה לה אתור בלבי
 דהוטה?

שכבתי עם-בקר, עוד לא נסגרו אשמורות עיני ומלאך קל-ראש
 וקל-כנפים בא לחדרי... הוא היה שכור קצת, ואני הכרתי בו מתוך
 נמה את בעל-החלומות. הוא נדחק עמי מתחת לסדיני ועשה בי מה
 שלבו חפץ...

כשהקיצותי, היה היום גדול. בשבתי לשלחן-התה ועונות-הבוקר
 החמות, אמרה לי אחותי היפה: לא יכולתי להתנמנם, כל הלילה
 צחקת!

ודאי דגננ אותי יפה בעל-החלומות!

ה.
ליטא שלי.

ליטא שלי, ליטא שלי!

— — — — —
— — — — —

בְּקָה מִישׁוֹר, בְּקָה מִישׁוֹר,
אֶרֶץ אֵין קָה הָרִים;
דְּרִי־מֶלֶךְ בְּהַ נְטִשְׁבִים,
בְּבִישִים בְּהַ מִשְׁתְּרַעִים.

בְּקָה צְחִיחָה, בְּקָה צְחִיחָה,
אֵין לָה פְרִי תַפְאֶרֶת;
שְׂאֲר־יְדֻקּוֹת הִיא מְצַמִּיחָה,
קִשׁוּאִים וְחֻזְרָת.

בְּקָה עֲנִי, בְּקָה דְחֻקּוֹת,
לֹא זָהָב וְלֹא מַטְמוֹנִים!

אָרץ־פְּרוּטוֹת זֶה הָאָרֶץ ,
אֲדַמַּת אֲסִימוֹנִים .

בְּלִי מַלְהֶחֱדָה וּבְלִי לֶח ,
אָרֶץ אֵין לָהּ פְּרָחִים ;
בַּהּ הַסְּרָפָד נוֹתֵן רִיחַ ,
כְּשֶׁנֶּשֶׁג קוֹץ־הַדְּרָכִים ...

צַפְרִיָּה : דְּרוֹרִים , דְּרוֹרִים ,
קְצֵר־כְּנָף בְּדָם ;
כֵּן תִּקְבַּע עַל הַגְּזוֹת ,
עוֹלָם הֵם בְּסָלָם .

בְּלִי תַנְיָנִים , לוֹיֹתָנִים ,
אָרֶץ־אֵין בָּהּ יַמִּים ;
דְּגֵי־רֶקֶק וְעַם־סְרָטָנִים
פָּרִים בְּאַנְטִים .

אֵין בָּהּ שֶׁר וְאֵין בָּהּ מְלָךְ ,
אֵין בָּהּ הִיכְלֵי שָׂרִים ;

בְּאֵהָלִים קְטַנִּים קְטַנִּים .
אֲנָשִׁיהַ נָרִים .

וְנָשִׂיהַ חוֹלְבוֹת פְּרוֹת ,
וְהַבְּעָקִים שׁוֹתִים ;
וְהַבְּתוּלוֹת שָׁם עֶקְרוֹת .
הַבְּחוּרִים פּוֹתִים .

ליטא שלי!

אלי, כמה דבות שוא, כמה מלשינות רעה וכמה בלבולים!
ולו היתה בזה רק קמעא מן האמת... אמנם, הבחורים, שְׁהֶשֶׁם ה' מעט שכל טוב, ביחוד—את בחורי זפרון, וביחוד את זה עם הזקן הקטן והצהבהב... הצהבהב—אני יודע כשיניעו דברי אלה לזפרון יבואו כל בחוריה שוקנים צהבהבים צמחי להם בסנטריהם לבית הגלב ויגלחו—כובעו של הגנב מתלקח על ראשו... יודע אני! ובבוקר לא עבות אחד, ובצהרים של אותו יום, ובשעת בין השמשות, יצאו הבחורים לטיול ברחוב הנגידיים בפנים חלקים-חלקים, כל אחד עם בת-צחוקו על פניו: הכירו בי עכשו... וגם פלוני שלי ודאי שיהיה ביניהם... שלי—אלא אני אכיר את בעל דברי זה אפילו לכשיקצץ בסנטרו. אני אמצא איתו ברחוב הנגידיים" או מה שיותר נכון—יבוא לקראתי, ברחוב הנגידיים, ואטפח לו—או מה שיותר נכון, יטפח לי בגבני; וכי מה, נביל קמעא ביחד?—

— קמעא ? — נטיל קמעא ...

— תה—תה... —

— וכי מה ?

— רחוב הנגידים' שלנו—

— ומה בכך ?

— תה—תה... —

והריני קופץ את שפתי ושוהק. צועדים אנו במתינות מיוולת, וכעסי הקטן שהתחיל כפעפע בחזי כמעט שדעך; שתי שורות העצים השתולים בצדי הרחוב, רחוב הנגידים', עבותים וגבוהים, וענפיהם משתרבים במרום ושלוחים כזרועות נפילים, אלה מימין ואלה משמאל, ואני חוזר ושב תחת כפת עלים חיים וירוקים, כעבור רגעים—וקלני קינהני שוב.

— תה—תה... —

— וכי מה ?

— על מה זו שעברה—

— ומה בכך ?

— תה—תה... —

ואני קופץ שוב את פי; מטיל אני בין עצים שבעימיים ומרושני-ריח; אפלת ערבים קלה עוטה את הרחוב כלו, ואני רואה רק את החבצלות הלבנות, אולם את השושנים הירודות ואת הנקריות הכחולות אין אני רואה כבר, יודע אני רק שהנה משגשגות פה בקרבת, בגדרות האהלים הצנועים, והרי הן מלמפות אותי חביוות בריחן הרך והמעדן, ואני חוזר רגע לאחורי, והנה אמנם, עלמה זו שעברה—כתפיה, ערפה, מתניה והלוכה הנאה—אפס שהרחיקה קצת ללכת, והריני צוחק בלכי על שנוח אני לכעוס... אלא שברגע:

זה והבחור מעקם את שפתיו הצדה ופולט מהן;

— תָּה—תָּה...

— וכי מה?

— כֵּךְ—גם בחורים זפרונים שכמיתנו—

— ומה בכך?

— תָּה—תָּה...

רבונו של עולם, הלואי שיכנס הרוח באבי-אביו של

בחור זה!

רחוב הנגידים!

רחוב פלמונית כמעט שהיא חוצה את כל העיר זפרון לארכה; בסופו נמשכים לו משני עבריו רחוב-הנגידים בצד ימין והבעל-בתי בצד שמאל. מי שפניו היערה, לעדרי הצאן, ולחולות של מדבר—משמאל, — ומי אשר לנחל, לרופא רחמנא ליצלן, לבי-הדואר, או מי שחפץ להנות מאילן יפה, מפרח נחמד ומאוויר מכריא—מימין.

נגידי הרחוב—ודאי שאינם חיים בשלום ושונאים את השקנות.— כל בית עומד במרחק של צעדים אחדים ממשנהו; כל בית עם ארבה יחידה על גנו, עם שלשת, ארבעת חלונותיו הלבנים עומד לו חבוי בתוך נדר רבועה ושוקע כלו בשיחים ופרחים, וחי לו כל נגיד בתוך בית-סתר זה, ואין יודע אתו את סדר חייו וסדר ביתו. יש לשער, שהוא אוכל קודם התפלה... מבשל גדיים בחלב וצובט את אשתו, אח הנגידה — אולם, הם! זוהי רק השערה... ראה, ראה: כל הבית שוקע בעמק שיחים רבים ופרחים, ונדר, נדר רבועה שומרת על מעון נבדל זה מכל עבריו.

ברוכים אתם, נגידי זפרון, וברוך טעמכם!
 בעצם היום עוד נראים חלונות הכתים היפים בעד נזעיהם
 וסבכיהם של שתי שורות העצים, ואם אחד מגרי הבית עימד קרוב
 לאשנב, רואים גם את פניו של זה. יש שחתול מפינק מקפץ על
 אדן חלון ומתחמם שעה קלה בקרני צהרים השוטפות את השישית...
 ובהיות הערב וחדלו לאט-לאט הכתים להסתמן מתוך שפעת הצללים,
 ונמחקו רשימיהם, ונעלמו מן העין, והיו כלא היו... ודוקא בשעה
 זו מוסבים ומוגפים תריסי כל בית על ציריהם, ואין רואה את
 הנפש ואת היד הסוגרת בחשאי... בבית פנימה ודאי שהאור רב,
 ומשתפך בכל הזויות, הנה קרן דקה מסתננת מסדק התרים, נמתחת
 כחוט זהב על רחב כל הרחוב. חוט זהב אֵלם, שאינו מספר כלום,
 ואין יודע בחוץ כל חשבון למעשי הנגיד בערבים האלה, מתי המה
 מתחילים אצלו ומתי כלים. יש לשער, שהוא יושב עכשו לשלחנו
 בראש גלוי... מונה רבית... מוויף את סיגיו... אך הם! הם!
 אין לשער כלום, אין לדעת כלום—חתור, חתור בעיניך—אם לא
 ריח פרחים ליד יעלה באפך!

ברוכים ת וברוך טעמכם, נגידי זפרון!
 ואפשר לילך ברחוב הנגידים, לילך, לילך — עד שבאים
 לפני איזה שער—ועמוד! עד פה תבוא ולא תוסיף, שער זה חוכם
 את הדרך בעד המטיילים, אמנם, יש פתח בשער אל הגנה...
 ואיזה חלקי בנין נראים מתוך הגן, שיש בו ממראה ארמון, וכל
 זה שייך לאיזו פריצה זקנה. אל הגן פנימה אינם באים.
 בעלומיה המתה פריצה זו חסד ליהודי זפרון, ולא ידעו אנשי
 העיר כל גבול בשיוולם, היו נכנסים מן הרחוב ישר אל הגן.
 והיה להם גן זה בבחינת קדשי-קדשים לבית המקדש; אולם

משהוקינה המפריצה נהפך עליה לבה וסגרה את השער, — והולכים
פרחי הגן וקמלים ואין קיטף אותם, ושביליו שוממים מאין עובר —
אי לה, לפריצה, שהוקינה!

מאז הבוקר לא יצאתי מפתח הכית החוצה מפני השרב
הגדול. עוד אהמול בערב אמרה לי קר בני היפה: חום גדול
יהיה מחר!

— מחר?

— שא עיניך לשמים.

נשאתי את עיני, והנה אמנם הרקיע זריע כעין דייסא של
כוכבים, כוכב בצד כוכב, צפופים ורחוקים מסוף הרקיע ועד סופו —
סימן לשרב גדול ביום מחר.

— דאגת-מחר ל מ ק ו ס, ואנחנו נשוגמם בליל עדנים זה —
ענתי לה, לקרובתי היפה, והרחקתי עמה פרסה מן העיר.
אולם משזרחה השמש נעשו קרניה צורבות והאייר קורח עד
שהוכרחתי להוריד את היילון על גבי החלון כלו ולהשאר עם כמה
מבני הבית בחצי אפלה.

— זוהי שמשה של ליטא הברוכה — רגנתי בחשאי וחרקתי
שני.

רעיון נפלא נולד במוחו של אחד מאתנו, מי ששכב אפרקדן
על שלשה כסאות, שהעמידם לתכלית זו בשורה אחת.
— אילו לא היינו מתעצלים, היינו יורדים עכשו אל המים;
אך הוציא זה את הדברים כפיו, נזכרתי בנהר הקטן ובאהלי
הרחצה שהוקמו עליו.

— אל המים! אל המים! — קראתי אחריו ואתחיל מושך
 איתם בכתפיהם.
 העצלים שבנו לא רצו לעזוב את רבצם בבית ומעוטנו לקחנו
 סרינים, ואל הנהר!
 באמצע הדרך התחרטו גם האחדים שהלכו אחרי ושבו
 הביתה.

באתי אל אהלי הרחצה. יהודי גוי, שיצא מן האהל הרוע
 הבנוי על רמה שלרגלי הנהר ושקבל מידי את הפרומות, הראה
 לי בידו על המעברה הקטנה והקצרה, המתוחה משפת הנהר אל
 האהלים הקטנים העומדים תקועים בתוך המים.

אהלי רחצה אלה — גצנצה מחשבה במחי — ודאי שמימי
 מתושלח המה שוקטים על שמריהם בנחל זה, אני — רק העמדתה
 את רגלי על קרש המעברה — והתחילה כלה רותתת וועה ואנכי
 עליה. מתוך חרדתי אחזתי ביד המעברה, והנה העץ רקוב מן
 הקצה אל הקצה; אוזב עלה בו, אוזב לח, שנולד בבקיעי העץ
 במשך הרבה שנים מתוך לחלוחית. אחזתי במנעול הדלת הראשונה,
 ואמרתי לדחוף עליו, והנה קול היהודי בא אלי מן הרמה: ישמאיל
 נא מעט האברך! כלום אין האברך שומע את קול העלמות העולה
 מן הרחצה?

בא. עלמות... קולו של היהודי הגוי היה צרוד ורפה... לו
 היתה המעברה מעט רחוקה מן הרמה, ולו הייתי חרש קצת
 באזני—בא!

נקל לבוא לידי טעות בליטא, אין מפתחות שם לתאי אהלי-
 הרחצה!

פניתי לצד שמאל, פתחתי את הדלת שמצד שמאל

ונכנסתי לתוך ד' אמות של תא ש מ א ל י ... הרצפה: חציה שנים-שלישה קרשים רקובים וחציה מים. הספון חסר לגמרי, ודאי שֶקֶל היה ספונה של סוכה זו ורוח קיץ מצויה נשאה אותו באחד הלילות ועכשו שוהה שמש צהרים קודח והאָני באמצע הרקיע ומסתכל בחור גדול זה, שולח את קרניו ומובלן בקיָי.

הספון איננו — והשמש פנים אל פנים עם המים: יש לחשוש, שדוקא באותה שעה שאהיה במים ישיאהו לכו גם הוא לקפץ אלי המימה, לתוך המים החיים והקרים. הסכנה, אמנם, אינה גדולה ביותר, כיון שאשב במים שוב אין לי מה לירא — יקפץ-נא, יקפץ-נא, אדרבה, כשאני שוחה לי במנוחת נפש חלקת המים אינה מתנועת, אולם די לי להתהפך על הצד — ואַמת המים השְקֵטָה נעשה כמרקחה. צריך אני לשלוח כל ידי ולהכות את חלקת המי. — ועמודים של רבבות מפות, הררי רסיסים מתרוממים ורוקדים כשטנים ... יקפץ-נא, חי אלהים, אם לא אהמי, אם לא אבלברו, אם לא אהפכהו כאן משמש לירח, לירח חֹר שֶקֶט וצנוע ...

באוהל הרחצה היה רק זכר צעיר אחד, נער בן שתים-עשרה? „תנא“ זה עמד ערום כמו שילדתו אמו; זרועותיו הרזות דבקו במנוחה שלמה ובבטחון גמור על גבי אחד הקירות וראשו — על גבי אורעותיו. מתוך הסתכלות סקרנית לא וערפו בבואי, נמלה ראיתו הרבה משמיעתו; קדקדו של זה וצוארו מאחוריו לא ועו ולא גלו כלום, רק כתפיו וכל יצורי גוו הכחוש, שהודעוֹ לרגעים ורעדו רעידות קלות, רעידות כל-שהן, העירו על הסער המתחולל בלבו של הקטן, אשר ננח כך ודבק בפניו אל הקיר. — נו, כמה שם עלמות, פרָחָה? — שאלתי לא היתה כי אם להבהירו קצת. את מספר העלמית ידעתי גם אני: שלשה היו

הקולות: שנים מצלצלים, והשלישי גם הוא מצלצל.
 הנער ממש התחלחל והפך אלי את פניו — לא אדבר בם!
 לא אדבר בם! נוח לי לדבר על אודות ננב שמצאתי פעם אחת
 במחתרת, ובלבד שלא אדבר על אודות פני הקטן התאוני הזה.
 לכשיצא הפעוט התבוננתי אל הקיר המבדיל. והנה הוא מלא
 נקבים ככברה, מהם גדולים וקטנים, מהם אכזמים בפקקי ניר
 ושקיפים; נראה, שמן העבר האחד באות ידים וכותמות, ומן
 העבר השני באות ידים ומוציאות. בחורי זפרון ודאי באים לכאן
 עם אוררים וגנזרים ומפצלים בקרשים הדקים, כל אחד לפי
 עינו, כגדולה כקטנה... וכל הרוצה לדעת את מספר הזכרים
 שבזפרון יבוא וימנה את הנקבים והחלולים בקיר המבדיל את אהלי
 הרחצה.

יחיו המים! יש בריות, אשר ברגע שהם צריכים לרדת אל
 המים, הם מתחילים להתישב בדעתם, כיצד לעשות את המעשה
 הזה; האד הקר העולה מחלקת המים ונושב בגופם מביא קצת
 מורך בלבם, והרי הם שולחים קצה רגלם האחת, מתאמצים
 לנגוע במים ומושכים אותה שוב. נוגעים ואינם נוגעים, ועד שהמה
 יורדים לשם נעשה גופם קר והמים פושרים ואין עוד ליקנות
 מרחיצה זו.

יחיו המים! אנכי נוהג לגשת בחשאי, להתגנב בצעדים
 קלים אל הדיוטה הראשונה, ובטרם שהמים ראוני פנים אל פנים
 אני אוהב להפתיע עליהם, לקפוץ קפיצה אחת — ואינני... והם —
 המים רוגעים ושקטים ואינם יודעים בעצמם מי ומי נפל לתוכם:
 שמא ליתן זה, או תנין זנק ככה עם ראשו למטה ורגליו למעלה,
 או בליסטרא סתם צללה במצולותיהם? — רוגעים, שקטים המים,

אלא שמעט מעט מקמטים הם את מצחם, עמלים למצוא חידה זו:
 כי נפל לתיכם ונקבר בקרקעם? ...

ואני איני קבור כל עיקר, לכשארצה — הריני קר כניצה,
 והריני עולה וצף על פני כס, על פניכם, מימי הצלולים! ... הריני
 מתרפק על חזכם, פורש כפי ומלטף את גליכם כאותו תינוק את
 שדי אמו ... אלא מאי? צר לי קצת בסכה זו, בין ד' אמותיכם; טס
 אני מיסה אחת וכבר ארבות ידי מתהבטות בכתלי האהל; סנפיר לי
 יקשקשת, אלא דרכי סיגה בעדי ... בקיע זה שמצאתי אמנם קטן הוא
 וצר, אולם לכשאתהפך על צלעי, אפשר שאוכל לצאת בו ממצור
 זה, אם גם בריסיק אברים; אולם אין רע: במים תחיינה העצמות
 כל מיני הטריטות מהר! ...

האח! שמים ומים חדשים נגלים לפני—מרחב ומישור של מים!
 אנף לי לאן שנושאות אותי עיני, ועיני נושאות אותי הלאה, הלאה—
 יאת הגביל אינן רואות. משני עברי הנחל נמתחות שדות-תבואה,
 יקיסה להן לכל השבלים, וכאלו נצטוו לעמוד פה ולשמור פה על
 הנחל, שלא ימעיט את מימיו, שלא יעבר על גדותיו ושלא יחדר
 לזרום, העיקר — שלא יחדל לזרום! ...

עודני שוחה על פני המים, השמש צורבתני בשכמי והגלים
 הקרירים נדחקים מתחת לחזי, תומכים בי ועוברים, תומכים בי
 ועוברים—עודני שוחה, ומבין השבלים יצאה, ונגלתה — אלי, אלי—
 צעקה קצרה וחדה כזו וקפיצה כזו לתוך המים לא פללתי לשמוע
 ולראות מנערה ליטאית.

צללה הנערה לתוך המים, בלעו המים את כל היופי החי,
 את הגוף הלבן כשיש, עם הפנים הנביכים, עם הפה הפעור ועם
 התלתלים הפרועים ...

נבמרו נחומי על עניה זו. והפכתי את פני לחזור לאהלי, אולם
 מה שיגרתי בא לי—היא קראה לי! ... קראה לי; לא רק לי ... היא
 קראה סחם. צפיתי לאחורי—אוי, אוי, נערתו טובעת ועולה, טובעת
 במים ועולה; עושה עויות בידיה, עויות מתוך יאוש.

נערה זו—אם לא אמשנה בעוד רגע, שנים רגעים, חיה,
 אמשה בעוד שלשה רגעים את גופה הקר, ואז—לא על מוסר-הבליות
 אני מדבר, אלא—מי יודע אם לא יכבד ממני הדבר? ... אין לך דבר
 קל מלמשוך אחרוך ריבה חיה. ואין לך דבר כבד מסחוב על גבך
 ריבה שכבר נפחה נשמתה ...

הכיתי את הגלים הקטנים, שישאוני, שישאוני ... עיד הפעם הבוהקה
 יד לבנה מן המים וצללה, ונכיוני לחטפנה בידה לא הצליח, רק באצבעונה
 נגעתי, רק באצבעונה! ... סרטתני צפרנה סריטה כל שהיא ונעלמה.
 חשתי וירדתי מצולות כאדם היורד אל קרקע הים לחפש שם
 מרגלית יקרה ... בתוך הנוזלים הקרים נגעו ידי כגוף קמים וחי. אך
 הרגיש אותו הגוף—ואחו בי, שלב את ידיו על צוארי; כדי שלא
 אטבע עם המשא היקר ביחד הוכרחתי גם אני להביאנה בזרועותי,
 להתרומם על פני המים, לשאוף מעט רוח ולפקוח את העינים.

כשצמחו ראשינו מן המים פקחני את עינינו; עיני נפקחו ראשונה,
 אלא שלא יכולתי להנתק ממנה. לזרועותינו, שהיו שלובות אלו באלו,
 היה בשר אחד ולובן אחד ולא הכרתי בשלי ובשלה, ולכן חכיתי שמא
 תכיר היא. אמנם, כשפקחה את עיניה הסתכלה בי, עין בעין—
 הרבה מהכרת-תודה מעוד איזה דבר... היו בעיניה, ואחר שהתבוננה
 בזרועותיה, הכירה בשלה ומשכתן ממני; ודאי שהאבעבועה הקמנה
 והיפה, שהיתה חרותה בקבוקת זרועה השמאלית, היתה לה לסימן
 מובהק ומבהיק ... אי—אי—האבעבועה הקמנה! לולא היא אפשר

שהיינו עושין חליפין: היא היתה ניטלת זרועותי שרי, ואנכי את
 זרועותיה דרכות והמתיננות; וככל רגע ורגע הייתי מפשיל את שריולי
 ומנישן למו פי, למו פי...
 עזבתיה על פני גלים קטנים ונאמנים והפכתי את פני לאהלי
 תרצה. באתי והתלבשתי. אחרי שנים שלשה רגעים נוסף באוהר
 הסמוך עוד קול צלול על שלשת הקולות הצלולים.
 בחורות, צריכה אני לברך את ברכת הנימל...
 — וכי מה מצאך? אלא השפילי מעם את קורך — כמדומה,
 שאחורי כתלנו —

את הדברים האחרונים לא שמעתי משום שנאמרו בלחישה.
 — אפשר שזהו! — שכחה החדשה ולא השפילה את קולה;
 ואדע, שזוהי מי שמשיתי מן המים.
 בצאתי בעד הפתח שמצד שמאל, יצאו בעד הפתח מצד ימין
 ארבע עלמות, אחת יפה מחברתה. לולא אדמו פני האחת, לא הייתי
 מכיר את מי שהצלתי בעצם ידי... אלא שפני האחת אדמי-ארמו
 זאדע, שהיא היא מי שאבעבועה קמנה ויפה חרותה לה בקבוקת
 זרועה השבאלית.

סמדר אני הביתה. רוצה אני שיהיה ראשי רטוב קצת, שתהיינה
 עוד כמה פנינים קרירות נתלות בשערותי בבואי הביתה, כדי שיכירו
 בי מבלי אשר אניד להם, שמן המים עליתי. אולם מסופקני אם כל
 זה יצלח בידי, והכל בשביל הקרנים הקודחות. על כל פנינת מים
 רבצה קרן של שמש, בכר רסיס-ברלח נחתה לשון-אש, עלוקת זהב,
 זעד שאבוא למקומי תיבשנה קיצותי על ראשי. ימות זכרון הנדר על
 שערי.

— פסס !

קריאה זו מהיכן היא באה?

פניתי לאחורי והנה איזה בר-נש רודף אחרי; בגדיו של אותו אדם היו שלמים ונקיים, אלא ששפמו נובל היה ומלוכלך ביותר; בשתי זוויות עיניו, ששני צדי חטמו נחו להן שתי מפית סרוחות של לפלוף שנתלקטו אל אותן הזוויות זה ימים ושנים. שפתיו של זה היו קפוצות וכדברו לא נפתחו, אלא שבעד הנקב העגול והקטן שנעשה באמצע, הוציא את המליץ, זו אחר זו, ככדורים קטנים שזרקם בנהירות זה אחר זה.

— קל אתה בהגליך... ואני ששלש פעמים ברחתי מאותו הנית, קטנה עלי ההליכה המהירה... שלש פעמים, ואם יהחכמו לי וסגרוני עיד הפעם, בערמה, אל בין אותם הכתלים—אברח בפעם הרביעית... שיטים שבעולם! כיצד זה אין המה מכינים, שאי-אפשר לאדם לישב שם... אם יש לך פפירוסה או תן לי ואם אין—א. א. — יש לך, דיוק! ודאי שסוחר בעצים אתה, או אביך הוא הסוחר בעצים, ואתה מקטר דיובק. כך... לאביך—ודאי שיש לו כרם; גם אתה לכשהגדל—אני אין לי בזה, מיסים שאני סרסיר ומשום ששתי גלוסקאית יכים חלב קרה זה ומה שאני אוכל בבקר... לפנים כשהייתי סוחר בעצים בפני עצמי היה לי כמו לאביך, — אבל עכשיו, אחרי שהנני סרסיר איני זקוק לכך, משום שהסרסיר הריהו מוגן את הפריץ ואת הסוחר בעצים לכונדק אחר, את הפריץ עם כרסו ואת הסוחר בעצים עם כרסו והסרסיר עומד בין שניהם, וכל מה שרזה הסרסיר העימד בין שני האיתנים, כל מה שבשרו כחוש, חביב היא על הפריץ ועל הסוחר בעצים... ואולם אם יש, חס ושלום, גם לסרסיר מה שלשניהם, או על נקלה יבאו הדברים לידי מיתה. הא כיצד? עומדים להם שלשה כרסתנים בכפיפה אחת, וסזר בעצים

טועה ונותן מעותיו לסרסור, והפריץ טועה גם הוא ומכר את יערו—
 למי? אם שני בעלי גיפים לפניו, וערבוביה ואנדרלמוסיא, נתבלבלה
 דעתם של האיתנים וכרס נוגחת בכרס, הדיובק שבביסיהם מתמעך
 ולא יצלה עוד לכל... ובכן כתוב לו, אם חפץ אתה, לאבך, שאתה
 מכיר אותי; יש לי *какъ разъ* עכשיו יער למכירה, יער-אֶרְנִים;
 כתוב לו, שמא ירא היא, שאין לי אף סימן ממה שיש לו... ויכיר
 אני בעוד מועד לבוא לביתו ולדבר על אודות אותי הענין; ההוצאות
 בודאי על חשבוני הוא. אלא שלא יעלה עץ לבני מחשבה זרה,
 לגנוב את דעתי ולהביאני לאיתו מקום—אברח! הריני מתרה ומידיע
 מתחלה שאברח! לכאורה איני מבין כלל למה זה המה רוצים שאחבש
 פפכה לקנה לראשי דוקא, ושמעילי יהיה דוקא של בד לכן, ושיהיה
 סרחו העידף נגרר אחרי לארץ כמו לאותה אשה. — אומרים לי: די
 לנו ב ש ו ג ע אחד!.. אם כך—אני טוען, סחבו את ולויל לאותו
 מקום וממני הרפו... הרי ולויל מִקָּה, ואני איני מכה, אני קִבְרָה,
 נ, מדבר... וכי מה איכפת להם אם אני מדבר? הריני איש שיחה
 מטבעי, כלומר: אוהב אנכי שאהיה אני מדבר והיטני שימע, ואם
 תאמר להפך את סדר הדברים—לא יצלה ראה את פקעות המוך
 שפקקתי בהן אזני, מפני שני דברים ישמרוני: מפני רוח תזוית ומפני
 דברי בני-אדם. רואה אתה את הישיש הזה העובר לפנינו, גם הוא
 נוהג לשים מוך באזניו ובפגשך אותו בחיץ, בבית-המדרש, ובפנותך
 אליו בדברים. הוא יתחיל ב, מאי? מאי? — בע-לת אוי ה
 זקן זה, כשנאים לביתו בענין של „נכבדות“, הריהו מוציא את המיך
 מן האפרכסות ורוצה דוקא שיקראו בשם את הבתולה הרוצה
 להנשא לו... וכשאימרים לו, היא חוזר על השם: מירקה-נו,
 ועיני?... את צבע העינים אמור לו דוקא! את מירקה זו אני יודע;
 בתולה זו שענייה שחורות תנשא בעיר שבועות ימים לכן הששים

הזה... לו הייתי אנכי המונג את הזווגים ולא הוא, אני מרים את ידי ומראה עליו באצבע... לו הייתי אנכי ולא—הוא, הייתי נותן את מירקה לבחור שכמותך. לו רק נשאת אותה בלי נדוניא, ולו, לתרח זה, הייתי נותן את מלכת-שבא... מדוע זה מלכת-שבא? משום שזקנה בלה היא ומכוערת—ולו נאה ולו יאה; צוחק אתה, מנין אני בא לומר שמלכת-שבא מכוערת היא? שכלי הישר הוא המלמדני, שלולא היתה מלכה זו מכוערת, לא היתה באה אל שלמה, אלא הוא, שהיה עונב אחרי כל אשה יפה ובעלת-חן, היה בא אליה, אל ארצה, אל שבא המעטירה... וראה, ראה, משמתחיל אני להרהר בדבר זווג זה, אין דעתי ניחה גם הימנו; צר לי על מלכת-שבא, שאעפ"י שהיא מכוערת הרי מלכה היא, שטפחהו במחמאות, יצקו לה דבש בגרונה, וכלום תוכל המפונקת והענוגה לסבול בביתו של כילי זה? מספרים עליו, שאינו מסיק את תנוריו בחרף, ולכן מהרו בניו ובנותיו לשאת נשים ובעלים ולבנות להם בתים לעצמם: קר היה להם ביותר בבית אביהם... לא, לא, הריני שב ממחשבתי—גם את מלכת-שבא לא אתן לו, אלא שהייתי מחיה את הפלונית שלו, את הזקנה, את זלדה, ששכקה חיים לכל חי... בעל-תאווה, חסר-שנים זה, כלום אינו כדאי לעונש שכזה? את זלדה, רק את זלדה!... הנך מנחך—אות הוא שלבך טוב עליך עכשו ולכן תקנם עמי לכאן... הוי, כל צמא לכו למים! למים מה? במי קלטר הכתוב מדבר; בוא, בוא ואמור לה לריבה זו, שתמווג לי כוס סלטר, להש לה, אנב אורחא: עם מי? ... את זו שתה אתה, ובשבילי תקח כוס אחרת ותשיפ בה ראשונה מלא הכף מיץ דברבניות. ואם הצוה לצקת לתוך כוסי מן הבקבוק הזה תשלם חמש אגורות. רואה אתה את הבקבוק הזה? הגה העלה אבק וחלודה, המיץ שבתוכו הריהו המעולה והמשובח יען שכמה קיצים וכמה קרפים עברו עליו במרתף, בכליות האדמה.

ונתישן שם יפה יפה... עכשיו לך וחשוב כמה השלם בער שהי הכיסות
 ששתיתי ובעד השלישית שהיא מונגת לי? מה שקשה לי ביותר,
 הריהו החשוב! חכמת-החשבון—זוהי מכה שאינה כתובה בתורה:
 חמש וחמט—כמה הן? צריכים לבחר במספר אחד לשלשת
 הספרים הללו, מספר אחד—ובאיזה תבחר? יש עולם של מספרים
 גדול: יש שנים, עשרים, השעים, שבעים, שמנה-עשרה וארבעים...
 נו, בא אנכי וגזור: ארבעים! בעיני מוצאים חן ארבעים, נו, שלם לה
 ארבעים!... אדרבה, הראה לי כמה אתה נותן לה—זו! רואה
 אתה: זו, ניחא לך יותר לתת לה זו ולא את הארבעים... אלא
 חשבוננו של מי הוא הנכון—אין איש מאתנו יודע... כמדומני. שגם
 היא, הריבה, אינה יודעת אל נכון את החשבון. הרי היא מרכינה
 את ראשה אל הפרח הנעוץ בין עפריה, מריחה בו למראית עין
 ושיאלת בלחישה, אם לא רמית אותה חס וחלילה... אלא שגם הפרח
 לא יניד לה כלום, משום שהוא יושב בין העפרים... שאל אותו,
 אדרבה כמה עלי לך בנבעולו ולא ידע! אין הפרח זוכר גם את
 מספר עליו—והדבר מוכן מאד: בשעה שאדם מתעלם באהבים עם
 הפלונית שלו אינו זוכר את מספר בניו... אי, אי—המספרים!... אינם
 נותנים כרום ועוד נוטלים הרבה ממחו של אדם, כי לא באו רק
 להגיעו ולסבך שם את הענינים עד שלא ידע בין ארור המן לברוך
 מרדכי. לפני שנתים ימים מת עלי אבי והניח לנו—לי ולאחי, איזה סבום
 של כסף. התחילו אחי, לאחר מותו, לחשוב אתי את החשבונית ונעשה מוחי
 כמין דיסא, וקמתי מלפני השלחן ואמרתי להם, אם ישכם ממלאים את
 שני כיס-העור שלי מוניטין, מוטב! ואם אין—אל הרב!... ונתנו לי את
 המוניטין... הבריות אומרים, שאחי רמוני, אלא אני חושב שדמיתים אנכי..
 מי שלא משש בשני ולקמתי העור המלאים מוניטין, לא ראה עשר מיטין.
 מוניטין. מוניטין! כמה מקילות הן ממחו של אדם. קנית לך גלוסקה—

תן מטבע והנך ככר פטור; שתית מי-סלטר עם מיץ דוברבניית—הרי
 לך, ריבה, מלא הקימץ, קחי כמה שמגיע לך: שתים, שלש,
 אלא שלא תקחי לך את כלן, אני הוצאתי את מלא קמצי, כדי
 שתהיינה מוכנות על כל פנים. ואף—יהי אלהים בקרבך, נערה! ...
 הנשים אינן מתפללות שבע ביום ואת האלהים הן יראות יותר ממנו,
 הנברים. אני, למשל, הרי אני נכנס לבית-המדרש, מתקן שם חשבוני
 עם הקדוש-ברוך-הוא, ובצאתי, שיב אני בן-חורין, ועיני פונות וזונות
 אחרי כל דבר אסור ... הנשים—תמיד הן שריונות בפחד: אלהים ...
 אלהים .. פֶּם ... מי יודע! ... הבריות הללו אינן יודעות לגמרי שאפשר
 לקנות את לבו של זה בתפלה; זה, עם המשקפים בחטמו שישב עמדי
 באותו מקום, היה דורש יום ולילה על הנשים, הוא היה אומר:
 הנשים—הרי הן חמר רך ... רך! מה שֶׁךְ רך? יש בינותן פרות-
 הבשן ויש דקות ורעות המראה, שאינן אלא עור ועצמות, יש הא ויש
 הא, ואשרי מי שהומין לו הקדוש-ברוך-הוא מן החומר הרך ... כמה
 דברים אמורים—כשמקה אותך אשתך, שחודי עצמותיה בולטים ...
 מלבד שמכותיה מכאיבות, הרי היא נותנת בך סימנים, מכה. מכה
 וסימנה, ואין אתה יכול להקאות בחיץ ולבוא לבין אנשים. ובעלות
 הבשר הן רכות הלב והמוג, נוחות הן, ואינן מתנפלות על הבעלים
 באגרופים קמוצים, אלא, נניח, שגם היא מכה—ואז, למה הדבר
 דומה? כאלו לקחה לביבות מן המחבת, לביבות נומפות שמן, וטופחת
 בהן על נבך—לביבות חמות ורכות, ולא לבד שלא יכאב לך זה כי
 גם עורך נהנה, חי נפשי—נהנה! כי בדידי היה הדבר: לי היו שתי
 הנשים ואותי הכו שתי הנשים ... שפר ינצה עליה השלום, —
 נו, הריני מוחל לה, לשוכנת העפר, אף על פי שאיני רשאי, אחרי
 כל מה שעוללה לי בחייה, ובכינה—אוי, אף ברינה! הריני אומר
 לה: חניני! הכיני פצעיני ביריך-לביבותיך ותני לי לבוא בצל קורתך!

אך דא עקא, שהיא מגרשת אותי מפתח ביתה במגרפה שבידיה, זמגרפה — זהו ענין אחר לגמרי ... בגט — רוצה היא, בגט, — ופעמ'ם שסחבתני להרב דמתא, רק אני הריני סתעקש לגבי דבר זה ואיני נותן לה... מה איכפת לי, אם יש פה בית בזפרון, ויש כאותו הבית נפש-חיה אחת, שיכול אני להראות עליה באצבע: זוהי אשתי!, זו, עם הסנטר הכפול-שלישה, ועם, עם... גם פטורין! ברל-קצב. שנתאלמן בשנה העברה. לוטש עליה את עיניו; ברל-קצב לא יצא מדעתו ויודע הוא על מה הוא לוטש את עיניו. אלא שאנכי, אנכי לא אצא שתי פעמים מדעתי לתת לה גם-פטורין. הנע בעצמך: הנה אני נותן לה את גטה, בא זה מן האמלו ומקדשה לו, ושוב היא אשת-איש, האיש הוא ברל, זכר-נא, זכור: ברל! ואני—הכל אבד לי: לא רק שאיני יכול לדרוך על מפתן אשת-איש אלא שגם הרחודי, הרחודי אסורים לי, ואנה אני בא? עד עתה, כשהייתי נתקף בכיל-עין הייתי מחבק ומנשקו ואומר: יהי רצון כאלו חבקתי ונשקתי את זוגתי שלי, את ברינה! ... כל זה אסור יהי לי להבא, אם יפתיני, חם והלילה... ברינה זו, הרי אשת-איש היא גם עבשי! אשת איש היא! זה איש— זה אנכי. ואם חפץ אני לברח קצת את דעתי, הרי אני בא ומת-רפק בחלון אמלזו של האלמן הקצב, — ברל: מה אתה נותן לי ואפנה לך את הדרך, ברל? ... ועכשו—הם, הנה עוברים אנו על ביתי של הד"ר ... מיום שנודע לי, שגם ירו היתה במעל, שגם היא היה בעצה אחת לשלחני לאותו מקום, אני רואה בו את אלף העינים, ואיני רוצה להפגש עמו. כמדומה לי, שהוא עומד בחלון; הירד את ראשך במוני—הא! היא ברכני לשלום—איתי, או..?—אפשר שהיא מכיר גם אותך, ודאי שהיית אצלו ונתת לו רובל. אם נתת לו רובל, הסבלת עשה: דוקטור זה, כשנותנים לי גם חצי רובל, איני פוצה פה, אדרבא, הופרונים אינם מפנקים את הדוקטורים, בפרט את זה.

שמשלנו הוא: את מקלו אינו נושא בשבת, וכבר ראו ציצית אחת מטליתו הקטנה מבצבצת—נו, הרי יודע אתה מאין מבצבצות הציציות. אצל יהודי! וגם אתה, לכשתצטרך לו עוד הפעם, תחב לו לתוך דו חצי רובל; או, אמנם, יוכל היות, שיש לאביך רב, אך אתה כלום צריך אתה לפזר את עמלו? לעסוק, למשל, בגמילות חסדים—את זה אתה יכול על דעת עצמך, ולא להיות תלוי בדעת אביך—לגמרי לא תלוי! הנה אני בא אליך בבקשה כזו: הלוני פרוטות אחדות! בלי שום ספק, שאתה מחויב לתת לי מבלי קחת הרמנא מאביך, משום שאביך הריהו חוזר מפוטם ולא יותר, בעבורו הפסדתי את הפרוטות—היו פרוטותי, פרוטותי! פעמים שאני זקוק לגמילות-חסד ואני נכנס לבתי הגבירים שכלם הם ספק קרובי—איני זוכר היטב כיצד אמרה אמי ז"ל: אם כל קרוביני בזפרון—גבירים או כל הגבירים הם קרוביני. כמדומה לי, שאין שום הבדל בין השניים הללו, ואני נכנס אליהם. לך ועבוד, הם אומרים לי, — כלום בעל-מום אתה? אני צועק, שמיטוגע אני! — משיגע אינו נחשב בעיניהם! ... אי, אי, — השמש! מכה הוא היום על ראשי, בלי רחמים. אפשר שתכנס אתי לשעה קלה לבית המדרש, ואם תאבה, נמתין שם עד לתפלת מנחה—אינך רוצה? נו, יש ברוך השם עם מי לשוחח בבית המדרש. כשאני בא לבית המדרש מקפלים חובשי את דפי גמרותיהם, מקיפים אותי ואומרים לי: דרוש! מתגעגעים אלוה חובשי בית-המדרש לטלה החיה שאני מביא להם מן החוץ...

באתי הביתה. והחם—אוי החם! ועוד היום גדול, עוד היום גדול! ... בדרכי על מפתן הבית נזכרתי בחביבי ובחביבותי, באלה שלא אבו ללכת אתי ונשארו בבית, ובאלה שהלכו אחרי אל הנהר ובאמצע דרכם התחרטו ושבו. ודאי ישאל אחד מהם סרוח במצב של:

התעלפות על נבי הספסלים, הכסאות והספות, ואין חדר אשר אין בו
 ניה עיף ויגע ומזיע. נכנסתי, עברתי בכל החדרים ולא מצאתים,
 בחדר הבישול מצאתי נפש אחת חיה—את המשרתת, שהסתכלה בראי
 וצחקה לעוד נפש חיה אחת, לעוד משרתת. לו היתה יפה מעט,
 ולולא היה כל פיהו של הכבשן על פניה, הייתי אומר לה באותו
 מעמד מלה יפה וחמימה, כי בשעה שנערה נהנית מעצמה לבה
 פתוח למלה יפה וחמימה.

— רחצי, ביזה, והגופי, ולפי שעה הגירי לי, איפה נעלמו כל

בני הבית?

— במרתף.

— במרתף?

את הדרך אל המרתף ידעתי. מן המרתף היתה הנערה המשרתת
 מעלה את סירי החלב הקרים שנתחמצו ואת כל אותם המאכלים
 והמשקאות, שמקום צנה יפה להם, משפך אותם ונותן להם טעם
 מיוחד.

יצאתי אל הגן, תליתי את כובעי על אחד מענפי העצים וירדתי

במעלות צרות ועקומות אל המרתף.

על המדרגה התחתונה ראיתי עור סה שלפני, אולם משדרכה
 רגלי על אדמת המרתף הלאה, נשקעתי בראשי ורובי בתוך חשכה
 עמוקה-עמוקה, שאי אפשר גם לנשש בה. הניח לפתע עלי החשך וסגר
 עלי הדרך—ואין להימין, ואין להשמאל, רק דרך אחת לך: לשוב
 אחור, אחור במעלות שירדת בהם ולעלות אל העולם המואר, שהכל
 גלוי לך שם וידוע, ושקל-כך בטוח אתה על קרקעו המזהיר. כל-כך
 בטוח ושוקט, ומרגיש את עצמך בטוב, עד שאתה מויע ומפהק מרוב
 בטחון, מרוב אמת ואור שם...

הלאה, לתוך המרתף! לתוך עמקו של המרתף!

מירכתי המרתף הניעו אלי קולות-דברים, מרחוק באו אלי
 הקולות, מעמקו של המרתף. גם שם—נולד הרהור מוזר ובלתי-ברור
 בלבי—גם שם במעמקי המרתף ממקום שקילות אלה באים, ישנה
 שמש. לא שמש בהירה וצורבת, רק אחרת—שמש מכוסה בערפל...
 דק דק הוא הערפל, וקרניה החורות זולפות, זולפות, דקות וכדות—
 ונבלעות בפנות המרתף הרבות והאפלות.

חתרתי עוד צעד בתוך החשכה, ועמדתי.
 אותם הקולות, אלא שאינם רחוקים עוד ממני, ברורים הם
 ביותר; אני מכיר כבר ומבדיל בין הקולות...
 — א.י.כ.ם!?

אך יצאה מלתי — ובכל המרתף נודע כבר דבר בואי: לכל
 הנקיקים ולכל החורים הסמויים מן העין יצא הקול.
 — הננו!

מלה יפה יאדירה זו נאמרה מפיות רבים; קראה לי מלה זו
 משכה בי: חתר בחושך הזה ואל תירא, זה קול אנשים שאתה שומע,
 חתר אלינו!

אולם—הם! כמדומה לי, שאני שומע רגלים קלות רצות אלי,
 הנה הן רצות... מירכתי המרתף הן רצות אלי!
 כנציב שיש אעמוד, שמא תעבור עלי ולא תראני—לא תראני
 ובעברה ואחטפנה אנכי בכנף שמלתה.
 — פלשתיים עליך!

איני יודע אם היה ברצונה להחרידני; היא אחזה בידי פתאם,
 ברגע שלא פללתי. אני מהרתי להביא את ידה בידי השניה, כף ידה,
 כף ידה! סך-הכל היו בידי חמש אצבעותיה, אלא שנדמה לי שהיא
 כלה, זו הגויה החמודה, כלה בזרועותי.
 — מה אתה עושה, אחי!

— אני נושק את צפרניך החרות, רק את צפרניך... נקרי, אם
 חפצה את, את עיני, סרטי, סרטי בפני וטפמפו דמיהם על ירך ועל
 חמש האצבעות; דמי—לא תראי אותם בחשך, ואולם הרגש תרגישי,
 כי חמות תהיינה הטפות.

— את עיניך לא אנקר, וכפניך לא אסרוט, אלא אתה, למה
 אתה לוחצני באצבעותי?

— חמש האצבעות!

— וכי צריכה אני ליותר?

— אחת, שתים, שלש, ארבע, חמש—פעוטית זו גם כן באה

בחשבון?

היא משכה אותי לארכו של שביל אפל, — זהו פרזודורו של גן-
 עדננו—לחשה לי, ואני לא ראיתייה בתוך האפלה ובתוך ריח הטחב,
 רק נמשכתי אחריה כסומא ורובכתי: אחרוך — גם אל ירכתי שאול
 ארד!

דחפה החכיבה ברגלה הקלה, דלת סככה על צירה ונכנסנו
 למדור נמוך חדש. בתוך איר כחה שהסתנן בעד צהר קטן משוח בסיד,
 בתקרת המרתף מצאתי את כל החברוא.

מפני השמש נסו, מפני חרביני הקיץ חשו מפלט למו; פה,
 בבית מקלט קריר ועדין זה, פה, במקום שהיינות מתישנים, שהקשואים
 מהחמצים, וחלב נוזל מתקשה לגלד לבן אחר.

— הנה עוד פליט אחד! מלמעלה אתה בא?

— מלמעלה!

— מה נשמע שם, וכי אפשר כבר לעלות?

— ישמרכם ה'!

— וכי מה?

— השמים נחושה והארץ ברזל.

— והאנשים?

— דלקת המוח אחזה את כלם, והרי הם יוצאים מדעתם.

— מה-היחה!

עד בוא השמש אשב פה עמהם. פה, בתוך המרתף—לרעבי אוכל קשואים, לצמאי— אשתה יין: הנה הן עיטדות, החביות הכרסתניות ואינן מגידות כלום, אולם הריחות החריפים פשכו בחלל המרתף ומגלים מכל הטוב הצפון בהם. עד בוא השמש אשב פה עמהם ובבואו, נעלה עם הצללים אל הארץ המלאה משוגעים. חמשה, במספר שנעלה מן המרתף, נהיה, שלא נתרופפו מוחותיהם, חמשה— שדעתם לא נטרפה עליהם.

— קומה נא...

לאחר כמה שנים בשאהיה שוכב אפרקדן על הקרשים ההם, על אותו מצע התבן ועם אותם הנרות למראשותי— פי, —гадость— תבוא נא אחיתי זו, תכף על אזני ותקרא בו בקול רם, כדי שישקע צלצולה עמק עמק לתוך מחי ויגע נימה בלבבי: קומה-נא ואקים, מאמין אני שאקים... גם זה, שמא לא יתרחש לעיני הנצבים עלי— אזי, כך יאמרו לי: הנה יצאה נשמתו. תקומה לא תהיה לי עיד, לקבורה, לקבורה!

— קומה-נא!

זה היה קול אחותי—קרובתי היפה בכל העלמות, מתוך שנה חברתי בו, כה רך וכה ענוג היה קולה—והקיצותי. נפקחו עיני ונתקלתי באפלת לילה. צנת לילה קרה ולחה חנקתני. קמתי, ונלחצתי אל מי ששמרה עלי, שעמדה פה בנומי ושמרה עלי.

- כלם עלו כבר מן המרתף!
 — אה... מן המרתף!
 — השמש באה כבר..
 — היא באה כבר, אבל — —
 — מה?
 — שנה זו שישנהי —
 — משנכנס בך היין נרדמת על החבית.
 — אה!
- הכל נתכאר לי ברגע זה. החביבה גחכה בתוך החשכה, אני
 הרגשתי בגחוכה הקל, גחנתי אליה, נשקתי אותה בראשה וישבתי על
 חביתי.
- עודך חושב להשאר פה, אחי? עלה עמי. בלעדי לא תמצא
 את הדרך למעלה.
 — ואת החלום אינך חפצה לשמע?
 — את החלום — ?
 — שני פה עמדי, אחותי.
- קטנה היתה החבית ועגולה, לורא ישבנו דבוקים ושלונים—**נד**
 היה המקום הזה לשנינו.
- זוהי כתפך החמה שאני תימך את ראשי עליה —
 — את החלום!
 — השפתים הללו שאני נושק —
 — החלום! החלום!
 — העינים הללו —
 — החלום!
 — ואם על אהבתי אספר לך?
 — לא אאמינה לך, אחי...

תשובה פשוטה ובלתי צפויה זו הביאתני במבוכה—ומשכתי את
 שפתי שכבר נגעו וצרבו קצת במצחה.
 — לא תאמיני?
 — מעיר גדולה אתה בא ...
 — הנה אני מריח את קוצתך—וראי, ריח הפרחים לשערותיך.
 — ממקום חכמים וסופרים אתה בא —
 — ואת, טפוחת-גנים את, אחות!
 — ממדינת-האור אתה בא —
 — ואת רות-טללים את, אחות!
 — אני נולדתי בעמק ...
 — שושנת העמקים!
 — פה, בקרן האפלה, גדלתי, בלי שמש, בלי שמש ..
 — על אהבתי אספר לך!
 — הן אהבתי כבר, אחי, אהבת שם, בכרכים הגדולים, את
 בנות האור! ..
 — ואף?
 — חכיתי לך הרבה ...
 — חכית לי?
 — ולא באת.
 — הן באתי!
 — לאחר זמן ...
 — חלומי! חלומי!
 — אני צעקתי וקפצתי ממקומי—חלומי! זה היה פתרונו של
 חלומי, אשר שמעתי, פתרון חלומי אשר הלמתי במרתף על חבית היין.
 — אָחִי ...
 לא ראתני בתוך האפלה וקראה לי:

— אחי, וחלומך ?
 נלחצה אלי הנערה והניחה את ראטה על כתפי. שפתיה נעו,
 בעד בנדי הקל הרגשתי בשפתיה הנעות ...
 אלו הנשיקות האלמות! בלי מלהט נחלים, בלי בוער באש,
 ובנדי, בנדי הקל, אינו אָקָל ... והרי היא חבתה לי, חבתה לי הנערה,
 שאבוא מסדינת האור אל הקרן האפלה—חלומי! חלומי!

* * *

... עוד לא שרתי שיר הלילה —

הָבָה אֲשִׁיר שִׁיר הַלֵּילָה,
 הָבָה אֲשָׁלִים עִם הַחֲשֶׁךְ,
 וְלֹא אֶתַּע בְּרִשְׁתּוֹת אֹרֶךְ ...

קְרֹא קְרֹא לִי הָאֵל.
 לְחַשׁ לְחַשׁ לִי מְרַחֵק;
 „אֲנִי נִפְקֵר לְךָ עוֹלָמִי,
 בּוֹא וְדַבֵּר שִׁיר!

הִנֵּה שָׁקַע כְּבָר הַשָּׁמַשׁ,
 הִרְחַח לֹא יָגִיעַ,
 הַפּוֹכְבִים לֹא יִצְהִירוּ,
 עֵינַי רוֹכְבִי עַל־נֶבֶךְ עַבְדִּי ...

קָרָא קָרָא לִי הָא פֶּר ,
 שְׁלַח אֵלַי אֶת מַלְאָכֹו ,
 בָּא וְעָמַד בְּחִלּוֹנַי ,
 וְדַפֵּק אֵלַי : "צֵא" !

"טְרִיט שְׁחֹרָה תִּלְהַ עַל שְׁכֶם .
 עָלַי רֵאשֶׁה שִׁים מְצַנְפֶּת ;
 שְׁלַשׁ קְצוֹת לַמְצַנְפֶּת —
 וְצֵא אֵלַי וּמְלֹךְ !

רַבִּים יִשְׁנִם פֹּה הַשָּׂדִים ,
 רַבּוֹת יִשְׁנֵן פֹּה הַשָּׂדוֹת ;
 רַק הָאֲחַת שְׂדֵה־בְּתוּלָה ,
 וְאֵין שְׁנִית לָהּ ,

הִיא הַיְחִידָה בְּבִנוֹת־לֵילָה :
 חִינֵה־יְלָה עַד שְׂפִתֶיהָ ;
 שְׂתֵי עֵינֶיהָ—חֲלוֹם אֶחָד ,
 חֲלוֹם־לֵילָה הוּא .

עַל כְּתֻפֶיהָ שְׁנֵי בְּנֵי־עוֹרְבִים ,
 עַל שָׂדֶיהָ שְׁנֵי בְּנֵי־עוֹרְבִים ,

מי שיבוא ויבריהם—

הוא הוא יזכה בה.

לא על הר וְלא על גְבֻעָה,

רק בְּעֶמְקַי היא נְחַבְּאָה.

הַקִּים לִיזָה סְבִיבָה גְדֵר:

צַד עַל גְּבֵי צִי.

מי שִׁידַע שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ,

יבוא שָׁם וַיִּגִּידֵנוּ—

אִז יתְמוּטֵט קִיר הַצְּלָלִים,

אֲשֶׁר סְבִיבָהּ גֵּה.—

אַךְ יִצְאָתִי אֶל־הַיְלָה,

וּבְלַעֲנֵי פֶבֶר הַלַּיְלָה;

טָם עָלַי בְּכַנְף שְׁחֹרֶה,

וְאֵת הַרְפֵי סֶךְ.

אַיךְ אֵיךְ שָׂדֶה יִפָּה?

קִרְאִי, קִרְאִי לִי, הַיְפָה!

אֲחֹז בְּצִלְצוּלֵי קוֹלְךָ—

וְאִמְצָא אֶת הַשְּׂבִיל...

שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ עוֹדֵי זוֹכֵר :
 הֵן לֹא אַחַת בּוֹ פִּתְחֹתַי
 שֶׁעָרִי הַשָּׁמַיִם לַחֲזוֹת
 בְּאוֹר פְּנֵי אֲדֹנָי ...
 אֲךָ יִצְאֹתִי אֶל־הַלְּיָלָה-
 וְהִתְעַנִּי כְּכֹר הַלְּיָלָה ;
 שָׁמָּא אֵין זֶה בִּי־אִם בְּדוֹתָה
 בְּדוֹתָה יָפָה וְלֹא כְּלוֹם ? ...
 הִם ! לִי נִשְׁמַע לַחֲשֵׁי־שָׁפָה.
 שְׁתֵּי יָדַי לִי מוֹשָׁטוֹת :
 „בּוֹא , אֶת־אֵי שֵׁי כְּכֹר שְׁלַחְתָּי-
 סוֹר אֵלַי וְקִין ...
 מִי קוֹרֶצֶת לִי בְּעֵינָהּ ?
 שָׂדֶה ! שָׂדֶה ! בְּעֵלָה נִרְדָּם -
 וּמִבֵּין עֲתִי כְּתִפּוֹ רוֹמְזוֹת
 רוֹמְזוֹת , קוֹרֶצֶה לִי ...
 מִי יֵי קוֹרֶאָה אֶל־הַשִּׁיחִים-
 שָׂדֶה , שָׂדֶה ! אִישָׁה מוֹנָח

כפזת בתקתי ראשה,
והיא קוראת לי...

אין איה, שדה תפוח ו
הציניני נא, התפוח!
הרהור-זמנה פי בכר נתקל,
רגלי רובץ חטא!

בדוטה יפה! אותה שדה
שאמצתני אלי לכה.
לחשה לי על אזני חרש:
בדוטה ספר קד...

רק קצת אמת יש בדבר:
היתה, אמנם, שדה יפה,
עם בני-עורבים על כתפיהם—
חפחה לך בני א.

אולם אף לא אחד היה
אשר ידע שם המפרש.

יַעֲדוּ עָלַי שְׁפָתַי
וַיֹּאמְרוּ שָׁם בְּנֵי אֱלֹהִים ...

הַרְבֵּה לַיְלֹת אֶפְלַח בְּתָהּ,
קַיִלֹת-שָׁוָא וְלַיְלֹת-עֶטְל,
עַד יִשְׁקַרְאָה אֶל-הָעוֹרְבִים:
— שְׁאוּנֵי אֶל־הָהָר!

עַל הָהָר רַגְלֵיךָ עוֹמְדוֹת,
עַל הָהָר יֵשׁ שְׂדוֹת רַבּוֹת;
בְּכָל אַחַת, אֶפְשָׁר, הַמְבָצָא
מִי שְׁחִכְתָּה לָךְ! ...

*

הִנֵּה שָׂרַתִּי שִׁיר הַיְיִלֹת,
שִׁיר הַיּוֹם כְּשִׁיר הַיְיִקָּה;
שְׁחַק הַכְּרוֹבִים שְׁחַק הַיְעָרִים, —
אִם לֹא אֶחָד הוּא? ...

מעות היתה עמנו. כשעלינו מן המרתף, והנה הערב אך החל, עצי הגן עוד בלטו באויר הכהה; על אמירים רבים נחו זהתפנקו במנוחה קרנים מזהירות. בלי קושי מצאנו את כובעי הלבן על אחר הענפים, חבשתיו ונכנסתי אחרי אילתי הביתה. סביב השלחן הגדול בחדר-האכל עמדה כל החבורה ומפלה בשתי קערות מלאות דובדבניות ובשתי צנצנות גדולות, מרוחצות ודיקות לפי שעה.

נכר היה שהדובדבניות נשרו זה עתה מן העצים אל תוך הקערות הללו; והרי הן מונחות ארדמות, רוות ומלאות כל אחת עם חרצנה בתוך מעיה ונבעולה בצדה. ובריות צעירות זיפות עומדות עליהן, שולחות ידיהן ותופשות בהן בעידן חיות, עוקרות נבעוליהן עם השרשים, אל כל גבעול עקור דבוקה מפת-דם אחת, אדומה ורובחת... ועוד לא שב אפן של הבריות הצעירות והיפות, והרי הן דוקרות בכלי המשחית שהוציאו מקוצותיהן, דוקרות דקירה אחת לתוך לקה של הדובדבניה, לתוך-תוכה, זמוציאות משם את הקלפה, רחמנא לצלן, שישבה שם, את השטן הרע. את החרצן... אוי, אוי! ישב לו חרצן זה עמוק בלבה, במקום שהלמו פועם, נשקע עמוק-עמיק בדמיה וכבר שרגו עליו גידים. כפות היה, כפות בשלשלאות — ולכן קשה כל-כך עקירתו; כל לחה וכל דמה של הדובדבניה יצאווה אחריו, והרי הם מטפטפים טפות טפות על ידי מלאכיהמות הצעירים והיפים שמסביב, לשלחן, מטפטפים ושותתים לבינות אצבעותיהם, והדובדבניה עצמה, הרי היא מצטמקת, מתכוצת בחבליה, שפו וצנמו פניה, הגה היא נזרקת. זקנה בלה וצומקת, לתוך הצנצנת; רבנו של עולם! מדובדבניית צנומות ודוויות אלו עוד יפחט המיץ, עוד יקצה עבים מחלש זה עוד יצא מתוק? אותו מתוק שריו גם בכף

קטנה להמתיק ולתת ריח יין לכוס מה מלאה? ...
 בין כה וכה והקערות הולכות ופוחתות, הולכות וחסרות,
 והצננות הולכות ומתמלאות מחוליתן.

נלותה חברתי אליהם, עמדה לשלחן והתחילה בוררת גם
 היא מכלי זה וזורקת לכלי זה. פניה היפים והתמימים לא ספרו
 ולא גרו כלום... רק אנכי יראתי עוד לנשת אל השלחן, משום
 שנשיקותיה עוד לחשו על לחיי. וכל מי שהיה מביט בפני, יכול
 היה למנותן אחת לאחת ולדעת את מספרן. לבסוף לא יכולתי
 להיות פרוש מאותן הבריות וקרבתי גם אני אל הדובדבניות.

— מה טיבן של דובדבניות אלו? — עמדתי ונסתכלתי בשתי
 הקערות, אלא שלא הרהבתי לתחוב בהן יד.
 — פתח פיך—קראה לי זו שידיה מלאו דם, דם דובדבניות.
 פתחתי את פי והיא זרקה לתוכי דובדבניה אחת, שנבעולה
 וחרצנה לא היו לה.

— גם עם החרצנים, יקירה, יכולה את לזרוק לתוך פי,
 גם על החרצנים ועל הדם אבלע את דובדבניותך.
 כל אותו הערב עמדתי קִשְׁפִי פתוח, ויד קטנה ואדמדמת
 זרקה לתוכי את הדובדבניות, זו אחר זו, זו אחר זו.

פטרית קב' אלונים